

RAMVERK FÖR UNGA OMSORGSGIVARES ENGAGEMANG, DELAKTIGHET OCH PÅVERKAN

Deliverable D.3.2

Co-funded by
the European Union

Finansieras av Europeiska unionen. De synpunkter och åsikter som uttrycks är endast upphovsmannens [upphovsmännens] och utgör inte Europeiska unionens eller Europeiska genomförandeorganet för utbildning och kulturs (EACEA) officiella ståndpunkt. Varken Europeiska unionen eller EACEA tar något ansvar för dessa.

RAMVERK FÖR UNGA OMSORGSIVARES ENGAGEMANG, DELAKTIGHET OCH PÅVERKAN

Deliverable D3.2

OUR VOICES

Projekt: 101190125 – OUR VOICES — CERV-2024-CHILD

Bidragsavtalsnumret 101190125 — OUR VOICES — CERV-2024-CHILD

Ramverk för unga omsorgsgivares engagemang, delaktighet och påverkan

Deliverable D3.2

Författare: Eurocarers, ZoJong! (Flandern/Belgien), Anziani e Non Solo (Italien), Social Network VESTA (Bulgarien), Linnéuniversitetet (Sverige); Universitetet i Ljubljana (Slovenien).

**Co-funded by
the European Union**

Ansvarsfriskrivning: Finansierat av Europeiska unionen. De åsikter och ståndpunkter som uttrycks är dock enbart författarnas och återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska unionens eller Europeiska byrån för utbildning och kultur (EACEA) ståndpunkter. Varken Europeiska unionen eller EACEA kan hållas ansvariga för dessa.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
1. Inledning	6
1.1 Syftet med Ramverket	7
1.2 Vem riktar sig Ramverket till?	7
1.3 Hur Ramverket har tagits fram	8
2. Ramverk för europeisk och internationell policy och initiativ	10
3. Vad vi lärde oss av D3.1	11
3.1 Unga omsorgsgivare.....	11
3.2 Familjer	12
3.3 Yrkesverksamma	12
3.4 Beslutsfattare	13
3.5 Viktiga slutsatser.....	14
4. Principer för meningsfull delaktighet.....	15
Förutsättning: erkännande och identifiering	16
Utrymme: trygga och främjande miljöer	17
Röst: stöd för att uttrycka åsikter	18
Publik/Mottagare: ett mottagligt, icke-dömande öra.....	18
Inflytande: maktodelning, återkoppling och förankring.....	19
Mångfald och inkludering.....	20
5. Mekanismer för delaktighet	21
Mekanism 1: Kamratstöds- och delaktighetsgrupp	24
Mekanism 2: Skolpanel för unga omsorgsgivare	26
Mekanism 3: Kommunal rådgivande grupp för unga omsorgsgivare	27
Mekanism 4: Digital delaktighet	29
Mekanism 5: Delaktighet i befintliga ungdomsstrukturer	31
6. Praktisk implementeringsguide	33
Steg 1: Identifiera unga omsorgsgivare.....	34
Steg 2: Rekrytera deltagare.....	34
Steg 3: Förbered personalen.....	35
Steg 4: Genomför aktiviteter för delaktighet.....	35
Steg 5: Ge återkoppling	35
Steg 6: Utvärdera och förbättra	36
7. Uppföljning och utvärdering	36
7.1 Resultatindikatorer.....	36
7.2 Utfallsindikatorer	37
7.3 Resultat avseende insatser och organisation	38

7.4 Användning av återkoppling för förbättring	39
8. Från Ramverk till pilotimplementering	40
Att välja vad som ska pilottestas	40
Vad varje pilotprojekt behöver ha på plats	41
Anpassning till den nationella kontexten	41
Testning, återkoppling och vidareutveckling	41
Testning av överförbarhet.....	42
9. Rekommendationer	42
Referenser	44
Bilagor	46
Bilaga A: Checklista för beredskap	46
Bilaga B: Exempel på uppdragsbeskrivning för en rådgivande grupp för unga omsorgsgivare	47
Bilaga C: Exempel på mötesagenda (en session)	48
Bilaga D: Utvärderingsformulär för delaktighet (kopplat till Lundy).....	49

Sammanfattning

Detta Ramverk för engagemang, delaktighet och påverkan stöder organisationer och myndigheter i arbetet med att skapa meningsfulla möjligheter för unga omsorgsgivare att vara delaktiga i beslut som påverkar deras liv. Med utgångspunkt i resultat från OUR VOICES-projektet och internationella standarder för barns delaktighet ger Ramverket praktisk vägledning för att hjälpa skolor, kommuner, berörda verksamheter och civilsamhällesorganisationer att gå från samråd till verkligt inflytande.

Ramverket lyfter fram fyra centrala budskap. För det första är **identifiering en nödvändig förutsättning** för delaktighet eftersom unga omsorgsgivare ofta förblir osynliga och därför utesluts från möjligheter att uttrycka sina åsikter. För det andra måste delaktigheten vara **flexibel, trygg och anpassad** till de ungas omsorgsansvar. För det tredje bör unga omsorgsgivare ha tillgång till **vuxna de litar på och nätverk med jämnåriga** som kan stödja dem under hela delaktighetsprocessen. Slutligen måste delaktigheten leda till **märkbart inflytande**, med tydlig återkoppling som visar hur ungdomarnas åsikter har påverkat beslut.

För att uppnå detta föreslår Ramverket fem kompletterande mekanismer för delaktighet: kamratstöds- och delaktighetsgrupper, skolpaneler för unga omsorgsgivare, kommunala rådgivande grupper för unga omsorgsgivare, digital delaktighet och inkludering av unga omsorgsgivare i befintliga strukturer för barn- och ungdomsdelaktighet, däribland EU:s plattform för barns delaktighet. Dessa mekanismer åtföljs av praktiska riktlinjer för implementering samt ett ramverk för uppföljning och utvärdering baserat på Lundys modell för delaktighet, som betonar Utrymme, Röst, Publik/Mottagare och Inflytande.

Genom att stärka identifieringen, delaktigheten och inflytandet hos unga omsorgsgivare bidrar Ramverket till implementeringen av den **europiska barngarantin**. Den stöder medlemsstaternas ansträngningar för att förbättra tillgången till utbildning, hälso- och sjukvård, välbefinnande och social inkludering för barn i utsatta situationer, och säkerställer att unga omsorgsgivares erfarenheter och perspektiv beaktas vid utformning, genomförande och utvärdering av policyer och insatser som berör dem.

1. Inledning

Unga omsorgsgivare påverkas ofta av beslut som rör utbildning, hälso- och sjukvård, socialtjänst och familjestöd. Ändå återspeglas deras röster sällan i den policy, de insatser och initiativ som formar deras vardag. Detta Ramverk för engagemang, delaktighet och påverkan har utvecklats inom projektet OUR VOICES för att stödja organisationer och institutioner i att skapa trygga, tillgängliga och meningsfulla möjligheter för dessa barn och ungdomar att delta i beslut som berör dem. I detta Ramverk avser termen "unga omsorgsgivare" personer under 18 år som regelbundet eller i betydande utsträckning ger omsorg eller stöd till en familjemedlem som drabbats av sjukdom, funktionsnedsättning, har psykiska problem eller problem med skadligt bruk eller beroende. Nationella och regionala definitioner varierar, och vissa utvidgar åldersintervallet till att omfatta unga vuxna; när belägg som redovisas här täcker ett bredare åldersspann anges detta. För att underlätta läsbarheten används termen "unga omsorgsgivare" från och med nu. Begreppet används för tydlighetens skull, inte för att definiera barn och ungdomar enbart utifrån deras roll som omsorgsgivare. Många identifierar sig inte med begreppet "unga omsorgsgivare" eller kanske inte inser att deras erfarenheter utgör omsorg. Detta Ramverk uppmuntrar därför organisationer att utgå från vad barn och ungdomar gör och upplever i sin vardag, och att använda begreppet endast då det hjälper barn och unga att förstå sin situation och att få tillgång till rättigheter, insatser och stöd.

För att åtgärda bristen på delaktighet krävs en förståelse för varför befintliga former av delaktighet så sällan når unga omsorgsgivare. Strukturer för barns och ungdomars delaktighet utformas ofta utifrån en ung person som redan är synlig för organisationer, som kan delta enligt ett regelbundet schema och som känner sig bekväm med att identifieras som medlem i en viss grupp. Många unga omsorgsgivare passar inte in i denna bild. Deras roll som omsorgsgivare förblir inte sällan ouppmärksam, även av de unga omsorgsgivarna själva. Följaktligen kan de saknas i sammanhang och kommunikationskanaler genom vilka andra ungdomar och barn nås. Deras tid och tillgänglighet kan också begränsas av deras omsorgsansvar, vilket gör det svårt att upprätthålla en fast eller återkommande delaktighet. Vissa önskar att förbli oupptäckta, eftersom ett avslöjande kan medföra stigmatisering, oönskad uppmärksamhet och andra risker för dem och deras familj, inklusive oro för att ett avslöjande av deras omsorgsansvar skulle kunna bidra till ingripanden från socialtjänsten. Liknande farhågor rapporteras internationellt. En systematisk översikt av unga omsorgsgivares erfarenheter i skolan visar vilken roll som stigmatisering och rädsla för konsekvenser har för deras vilja att berätta om sin omsorgsroll (Reupert m. fl., 2026). I USA har det hävdats att samspelet mellan statlig lagstiftning och skyldigheten att göra orosanmälan innebär en risk för familjer att separeras, vilket leder till att föräldrar undviker att uppmärksamma myndigheter på att deras barn är unga omsorgsgivare, vilket i sin tur leder till att barnens behov inte blir tillgodosedda (Kalvesmaki m. fl., 2025).

Ramverket avser inte att finna och kategorisera unga omsorgsgivare - vilket i sig utgör en skada om det sker utan deras samtycke och utan adekvata skyddsåtgärder – utan att skapa förutsättningar där de själva kan känna igen sig, träda fram när de själva är redo och vara delaktiga på villkor som de själva styr. Delaktighet är alltid deras val: unga omsorgsgivare bestämmer själva om, när och hur de vill vara delaktiga. Att välja

att inte vara delaktig, eller att avbryta sin delaktighet, värderas lika högt och erkänns som en legitim form av delaktighet.

Ramverket behandlar inte unga omsorgsgivare som ytterligare en grupp som ska införlivas i befintliga strukturer för delaktighet. I stället beaktar det hur själva processen för delaktighet måste utformas kring dessa centrala realiteter: det omsorgsmedvetna arbetet med att nå och på ett tryggt sätt engagera en dold, tidspressad grupp, samt det rättighetsbaserade arbetet med att få unga människor att gå från att ha en röst till att ha inflytande. Ramverket följer Laura Lundys modell för delaktighet (Utrymme, Röst, Publik/Mottagare, Inflytande; Lundy, 2007), vars principer är förankrade i de nio minimikraven för effektiv, etisk och meningsfull delaktighet som fastställts i allmän kommentar nr 12 från FN:s kommitté för barnets rättigheter.

1.1 Syftet med Ramverket

Syftet med detta Ramverk för engagemang, delaktighet och påverkan är att stödja organisationer och institutioner i arbetet med att skapa meningsfulla möjligheter till delaktighet för unga omsorgsgivare. Det ger praktisk vägledning om hur man kan involvera unga omsorgsgivare i beslut, policyer, stödinsatser och initiativ som påverkar deras liv.

Ramverket är ett svar på den ihållande underrepresentationen av unga omsorgsgivare i befintliga strukturer för barns och ungdomars delaktighet. Även om deras roll som omsorgsgivare ofta påverkar deras upplevelser av utbildning, hälso- och sjukvård, socialtjänst och lokalt samhällsliv, återspeglas inte alltid deras åsikter och erfarenheter i de beslut som berör dem.

Med utgångspunkt i de resultat som framkommit genom projektet OUR VOICES fastställer Ramverket nyckelprinciper, mekanismer för delaktighet och praktisk vägledning för implementering, som kan anpassas till olika organisatoriska, lokala och nationella sammanhang. Syftet är att hjälpa skolor, kommuner, verksamheter, myndigheter och civilsamhällesorganisationer att utveckla strategier för delaktighet som är trygga, tillgängliga, inkluderande och anpassade till unga omsorgsgivares verklighet.

1.2 Vem riktar sig Ramverket till?

Detta Ramverk vänder sig till organisationer och institutioner som arbetar med barn, ungdomar och familjer för att stärka ungas delaktighet i beslut som påverkar deras liv.

Skolor och utbildningsinstitutioner kan använda Ramverket för att identifiera och bemöta omsorgsansvar, skapa trygga möjligheter för unga omsorgsgivare att uttrycka sina åsikter samt säkerställa att skolans policyer, rutiner och stödåtgärder återspeglar deras behov och erfarenheter.

Kommuner och lokala myndigheter kan använda Ramverket för att involvera unga omsorgsgivare i planering, genomförande, uppföljning och utvärdering av lokala policyer, stödinsatser och initiativ som berör barn, ungdomar och familjer.

Socialtjänsten kan använda Ramverket för att stärka delaktigheten i processer som rör bedömning och planering av stöd och förbättringsarbete, och därmed säkerställa att unga omsorgsgivares röster beaktas vid utformningen och genomförandet av stödet.

Vårdgivare kan använda Ramverket för att på ett mer effektivt sätt identifiera unga omsorgsgivare, bättre förstå deras erfarenheter och, när så är lämpligt, involvera dem i diskussioner om stödinsatser, information, vägar till stöd och familjecentrerad omsorg.

Civilsamhällesorganisationer och lokala organisationer kan använda Ramverket för att utveckla aktiviteter för delaktighet, initiativ för kamratstöd, påverkansaktiviteter och samrådsmekanismer, som gör det möjligt för unga omsorgsgivare att bidra till beslut som påverkar deras liv och lokalsamhälle.

Även om Ramverket i första hand är avsett för ovan nämnda grupper kan det också vara relevant för ungdomsorganisationer, aktörer inom barns delaktighet, forskare, beslutsfattare och andra stakeholders som strävar efter att främja en säker, inkluderande och meningsfull delaktighet för unga omsorgsgivare.

1.3 Hur Ramverket har tagits fram

Ramverket för engagemang, delaktighet och påverkan bygger på forskningsresultat, policyvägledning samt erfarenheter från verkligheten som samlats in under hela OUR VOICES-projektet.

För det första bygger det på resultaten från Deliverable D2.1, där befintliga mekanismer för barns delaktighet granskades och brister och ojämlikheter i barns och ungdomars delaktighet i beslutsprocesser i olika sammanhang identifierades. Särskild uppmärksamhet ägnades åt de hinder som barn i utsatta situationer, däribland unga omsorgsgivare, stöter på.

För det andra bygger Ramverket på Deliverable D2.2, där minimistandarder för stöd till unga omsorgsgivare och principer för barns delaktighet fastställdes. Tillsammans utgör dessa standarder grunden till att förstå vad som utgör en säker, meningsfull och rättighetsbaserad delaktighet för unga omsorgsgivare.

För det tredje införlivar Ramverket resultaten från de samråd med stakeholders som genomfördes inom arbetspaket 3 och som presenterades i rapporten D3.1. Samråd med unga omsorgsgivare, deras familjer, yrkesverksamma, beslutsfattare och institutionella stakeholders i Bulgarien, Flandern (Belgien) och Italien identifierade hinder för delaktighet samt främjande faktorer och önskvärda tillvägagångssätt för delaktighet. Resultaten lyfte fram vikten av erkännande, flexibilitet, integritet och sekretess, stöd från pålitliga vuxna, möjligheter till interaktion med jämnåriga samt tydlig uppföljning som visar hur de ungas bidrag har beaktats och använts.

Slutligen bygger Ramverket på erfarenheterna och expertisen hos medlemmarna i Eurocarers arbetsgrupp för unga omsorgsgivare (EYCWG). Arbetsgruppen samlar unga omsorgsgivare, tidigare unga omsorgsgivare och organisationer som arbetar med och för unga omsorgsgivare från hela Europa, och ger Eurocarers råd om dess arbete med unga omsorgsgivare på europeisk nivå. Deras perspektiv på unga

omsorgsgivares verklighet i olika nationella sammanhang har legat till grund för projektets tillvägagångssätt.

Ett nästan färdigt utkast till Ramverket delades också ut till unga omsorgsgivare i de tre pilotländerna för kritiska synpunkter. I stället för att sprida hela dokumentet sammanställdes en tvåsidig sammanfattning på engelska, som beskrev de möjliggörande förutsättningarna och de fem mekanismerna för delaktighet på ett lättillgängligt språk. Sammanfattningen översattes till bulgariska, italienska och nederländska och skickades ut tillsammans med fem öppna frågor. Genom att fokusera på de delar av Ramverket för engagemang, delaktighet och påverkan som unga omsorgsgivare förväntades stöta på, och vad dessa skulle innebära i praktiken blev det möjligt att ställa en specifik fråga: Huruvida dessa förutsättningar och mekanismer stämmer överens med deras egna liv och vad som skulle vara viktigt i verkliga livet, som utkastet av Ramverket inte tar hänsyn till? Nio ungdomar svarade: fyra i Bulgarien, två i Flandern och tre i Italien. De flamländska och italienska respondenterna var alla över 18 år. I Emilia-Romagna i Italien återspeglar detta en regional definition som har ett utvidgat åldersintervall för unga omsorgsgivare till 24 år; i Flandern återspeglar det vilka som kunde nås inom tidsramen för återkopplingen.

Svaren samlades in anonymt. Det tvåsidiga dokumentet gjordes tillgängligt för parterna, både som ett utskrivbart ark och som ett onlineformulär, så att ungdomarna kunde svara på det sätt som passade dem bäst. Inga namn, kontaktuppgifter eller annan identifierande information begärdes, och de svarande tillfrågades inte om sin egen omsorgssituation. Frågorna gällde utformningen av förutsättningarna och mekanismerna snarare än de svarandes personliga omständigheter. Detta bidrog till att omfattningen av datainsamlingen anpassades till undersökningens syfte, och gjorde det möjligt för unga omsorgsgivare att fritt kommentera det tvåsidiga dokumentet om Ramverket. Alla uppgifter behandlades i enlighet med GDPR.

De svarande informerades redan från början om vad deltagandet innebar: att det var frivillig att delta, att frågor kunde hoppas över, att deras kommentarer skulle redovisas i detta Ramverk i icke-identifierbar form och att de skulle ligga till grund för pilotaktiviteterna inom uppgift 3.3. De informerades också om att deltagandet inte skulle innebära några förändringar avseende deras egen situation.

Detta var en viktig granskning av ett dokument som redan hade utarbetats, inte en gemensam skapandeprocess, och antalet deltagare var för litet för att visa vad unga omsorgsgivare i allmänhet föredrar; inga påståenden av det slaget görs således här. Respondenterna ombads att ange i vilka fall ett val i utformningen inte stämde överens med deras egna erfarenheter. Deras kommentarer redovisas i texten "Unga omsorgsgivare om denna mekanism" och "Unga omsorgsgivare om dessa förutsättningar", som en viktig anmärkning vid sidan av mekanismerna och förutsättningarna snarare än som ändringar av Ramverket. Flera väcker frågor som pilotprojekten inom uppgift 3.3 har bättre förutsättningar att besvara, och det är just genom att läsa dem tillsammans med mekanismerna som dessa frågor blir tillräckligt konkreta för att kunna testas.

Tillsammans utgör dessa källor evidensgrunden för Ramverket: etablerade standarder för barns delaktighet, professionell och organisatorisk expertis samt de unga

omsorgsgivarnas egna levda erfarenheter, insamlade genom samråden inom D3.1, som har prövats mot de unga omsorgsgivarnas kritiska kommentarer om själva utkastet.

2. Ramverk för europeisk och internationell policy och initiativ

Ramverket bygger på de viktigaste europeiska och internationella policyinstrumenten och initiativen som erkänner barns rätt till delaktighet och att bli hörda gällande beslut som påverkar deras liv, och som efterlyser ett starkare stöd för barn i utsatta situationer. Dessa ramverk betonar behovet av att säkerställa att barn och ungdomar som upplever svåra förhållanden, exkludering eller andra former av utsatthet kan utöva dessa rättigheter på samma villkor som andra.

På EU-nivå utgör **den europeiska barngarantin** EU:s centrala policyramverk för att förbättra tillgången till grundläggande stödinsatser för barn i utsatta situationer, för att bekämpa barnfattigdom och social exkludering. Genom rådets rekommendation (EU) 2021/1004 uppmanas medlemsstaterna att garantera tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg, utbildning och hälso- och sjukvård, samt tillgång till hälsosam kost och lämpliga bostäder (Europeiska unionens råd, 2021). Även om unga omsorgsgivare inte uttryckligen identifieras som en separat målgrupp upplever många av dem utmaningar när det gäller utbildning, hälsa, välbefinnande och social inkludering som är direkt relevanta för målen med barngarantin. Åtgärder som syftar till att förbättra identifieringen av, delaktigheten för och stödet till unga omsorgsgivare kan därför bidra till implementeringen av barngarantin på nationell, regional och lokal nivå.

EU:s plattform för barns delaktighet, ett initiativ som inrättats av Europeiska kommissionen, utgör en viktig mekanism på europeisk nivå för att möjliggöra en meningsfull delaktighet för barn i policyarbete och beslutsfattande (Europeiska kommissionen, u.å.). Den främjar principer som inkludering, tillgänglighet, återkoppling och barns delaktighet i beslutsprocesser. Dessa principer återspeglas i Ramverket för engagemang, delaktighet och påverkan och ligger till grund för dess syn på unga omsorgsgivare. Ramverket beaktar även rekommendation CM/Rec(2012)2, från Europarådets ministerkommitté till medlemsstaterna, rörande delaktighet för barn och ungdomar under 18 år. Rekommendationen uppmanar till skydd för och främjande av barns rätt till delaktighet samt skapandet av meningsfulla möjligheter för barn att vara delaktiga i skolan, hälso- och sjukvården, lokalsamhället, olika verksamheter och i offentligt beslutsfattande (Europarådet, 2012).

På internationell nivå grundar sig Ramverket på FN:s konvention om barnets rättigheter, särskilt artikel 12, som erkänner varje barns rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som berör barnet, och dessa åsikter ska tillmätas betydelse i enlighet med barnets ålder och mognad (FN, 1989).

Ramverket bygger vidare på allmän kommentar nr 12 från FN:s kommitté för barnets rättigheter, där det förklaras att meningsfull delaktighet bör förstås som en fortlöpande process av informationsutbyte och dialog mellan barn och vuxna. Det betonas att

delaktigheten måste vara öppen och informativ, frivillig, respektfull, relevant, barnvänlig, inkluderande, understödd av utbildning, säker och riskmedveten samt ansvarsfull (FN:s kommitté för barnets rättigheter, 2009).

Tillsammans utgör dessa instrument och initiativ en tydlig grund för Ramverket för engagemang, delaktighet och påverkan: unga omsorgsgivare bör erkännas, informeras, få stöd att uttrycka sina åsikter på ett säkert och frivilligt sätt, involveras på ett meningsfullt sätt i beslut som påverkar deras liv och få veta hur deras delaktighet har påverkat beslut.

3. Vad vi lärde oss av D3.1

De samråd med stakeholders som genomfördes inom ramen för arbetspaket 3 gav värdefulla insikter om unga omsorgsgivares erfarenheter av delaktighet, förväntningar och behov av stöd samt om familjemedlemmars, yrkesverksamma personers och beslutsfattareshs perspektiv. Samråden genomfördes i tre olika nationella sammanhang och omfattade relativt små och icke-representativa urval. Resultaten bör därför inte tolkas som representativa för alla unga omsorgsgivare eller stakeholdergrupper. Icke desto mindre framträdde ett antal återkommande teman i de deltagande länderna och stakeholdergrupperna, vilket gav viktiga praktiska insikter för utvecklingen av Ramverket.

Resultaten visade att unga omsorgsgivare i stor utsträckning förblir osynliga inom befintliga strukturer för delaktighet. Samtidigt identifierade stakeholders en gemensam uppsättning förutsättningar som möjliggör meningsfull delaktighet för unga omsorgsgivare, däribland flexibilitet, känslomässig trygghet, kontakt med jämnåriga, stöd från vuxna som de litar på, respekt för integritet och sekretess samt tydlig uppföljning som visar hur ungdomarnas bidrag har beaktats och använts.

I följande avsnitt sammanfattas de viktigaste lärdomarna från samråden och det förklaras hur de har legat till grund för de principer, mekanismer för delaktighet och riktlinjer för implementering som fastställts för utvecklingen av Ramverket.

3.1 Unga omsorgsgivare

I de tre deltagande länderna rapporterade unga omsorgsgivare att de oftare känner sig lyssnade på i informella sammanhang – av familj och vänner samt i ungdomsgrupper och kamratkretsar – än av formella institutioner. Många gjorde skillnad mellan att få möjlighet att yttra sig och att verkligen bli lyssnade på. Att bli lyssnad på förknippades med respekt, förståelse, tydlig uppföljning och märkbara bevis på att deras bidrag har påverkat beslut eller lett till förändring.

De främsta hindren för delaktighet var bland annat tidsbrist, trötthet, känslomässig press, konkurrerande ansvarsområden, rädsla för att bli bedömd och den stigmatisering som är förknippad med att ha omsorgsansvar.

Ungdomarna uttryckte en tydlig preferens för flexibla, tillgängliga och lågbelastande möjligheter till delaktighet, särskilt sådana som involverar jämnåriga med liknande

erfarenheter. Integritet, sekretess, känslomässig trygghet och stöd från vuxna som de litar på framstod som väsentliga förutsättningar för en meningsfull delaktighet.

Konsekvenser för Ramverket

- Möjligheter till delaktighet bör vara flexibla, anpassningsbara och utformade utifrån ungdomarnas tillgänglighet snarare än organisationens bekvämlighet.
- Kamratstödsbaserade arbetssätt bör prioriteras.
- Sekretess och emotionell trygghet måste säkerställas genom att tillhandahålla lämpligt emotionellt stöd.
- Ungdomarna bör få snabb och lättillgänglig återkoppling som förklarar hur deras synpunkter har beaktats och hur de har påverkat beslut och resultat.

3.2 Familjer

Familjerna stödde i allmänhet unga omsorgsgivare delaktighet och erkände deras rätt att bli hörda. De uttryckte dock oro över den eventuella känslomässiga belastningen som delaktigheten skulle kunna innebära, den extra press det skulle kunna medföra och risken för stigmatisering.

Familjerna ansåg att delaktighet var mest acceptabelt när den var frivillig, tydligt förklarad, respekterade integriteten och var anpassad till familjens omständigheter. De betonade också vikten av stöd från pålitliga vuxna och att säkerställa att lämpligt emotionellt och praktiskt stöd finns tillgängligt före, under och efter aktiviteter gällande delaktighet.

Konsekvenser för Ramverket

- Delaktigheten måste vara frivillig och tydligt förklarad, och det måste finnas lättillgänglig information om syftet, formen och möjliga resultat.
- Aktiviteterna bör ta hänsyn till de unga omsorgsgivarnas familjeförhållanden, omsorgsansvar, tillgänglighet och behov av stöd.
- Familjemedlemmar bör informeras på lämpligt sätt och involveras när detta ligger i de unga omsorgsgivarnas bästa intresse och överensstämmer med deras önskemål.
- Åtgärder för skydd, sekretess och emotionellt stöd bör tydligt kommuniceras redan från början.
- Lämpligt emotionellt och praktiskt stöd bör finnas tillgängligt före, under och efter delaktighetsaktiviteten.

3.3 Yrkesverksamma

Yrkesverksamma rapporterade genomgående svårigheter att upptäcka eventuellt omsorgsansvar och att på ett lyhört sätt identifiera unga omsorgsgivare, vilket utgjorde ett stort hinder för delaktighet. I de deltagande länderna rapporterade många yrkesverksamma att de hade begränsad erfarenhet av att involvera unga omsorgsgivare i befintliga strukturer för barns och ungdomars delaktighet.

Yrkesverksamma lyfte också fram en rad institutionella hinder, däribland bristande medvetenhet om unga omsorgsgivare, otillräcklig utbildning, konkurrerande organisatoriska prioriteringar och begränsad organisatorisk kapacitet att planera och stödja meningsfull delaktighet.

Konsekvenser för Ramverket

- Åtgärder för att höja medvetenheten samt processer för att uppmärksamma och identifiera unga omsorgsgivare på ett respektfullt och lyhört sätt bör finnas på plats innan aktiviteter kring delaktighet inleds.
- Personalen bör få lämplig utbildning om unga omsorgsgivare, barns rätt till delaktighet och metoder för delaktighet.
- Delaktigheten bör i möjligaste mån integreras i befintliga strukturer för att säkerställa att de är tillgängliga, trygga och anpassade efter de unga omsorgsgivarnas situation.
- I de fall där befintliga strukturer inte kan tillgodose de unga omsorgsgivarnas behov bör särskilda möjligheter till delaktighet utvecklas.
- Organisationer bör avsätta tillräckligt med personalresurser, resurser och organisatoriskt stöd samt tilldela tydligt ansvar för aktiviteter kring delaktighet.
- Yrkesverksamma bör ha tillgång till praktisk vägledning och specialiserat stöd när problem eller behov av stöd uppstår.

3.4 Beslutsfattare

Politiska och institutionella stakeholders lyfte fram vikten av barns delaktighet och påpekade att unga omsorgsgivare sällan syns inom befintliga mekanismer för delaktighet. Dessa stakeholders identifierade möjligheter till att involvera unga omsorgsgivare i befintliga lokala, regionala och nationella strukturer för delaktighet, samtidigt som de betonade behovet av praktiska, hållbara och kontextanpassade tillvägagångssätt.

De betonade också vikten av att arbeta genom befintliga system för styrning, utbildning, hälso- och sjukvård samt socialtjänst, snarare än att skapa parallella strukturer.

Konsekvenser för Ramverket

- Delaktighetsmekanismerna bör bygga på befintliga strukturer där dessa är lämpliga, tillgängliga och passar för de unga omsorgsgivarnas omständigheter.

- Unga omsorgsgivares delaktighet bör kopplas till konkret policyutveckling, utformning av stödinsatser och förbättringsprocesser.
- Delaktighetsstrategierna bör anpassas till lokala och nationella sammanhang samtidigt som de förblir förenliga med Ramverkets grundläggande principer.
- Sektorsövergripande samarbete mellan utbildningssektor, hälso- och sjukvård, socialtjänst, ungdomsverksamhet och det civila samhället krävs för att identifiera, nå och stödja unga omsorgsgivare.

3.5 Viktiga slutsatser

Trots skillnader mellan länderna identifierade stakeholdergrupperna genomgående fem förutsättningar för meningsfull delaktighet för unga omsorgsgivare:

1. **Erkännande:** Unga omsorgsgivare måste först kunna sätta ord på sina egna erfarenheter och på ett lyhört sätt identifieras av organisationer och yrkesverksamma för att skapa trygga vägar till delaktighet.
2. **Tillgänglighet:** Möjligheterna till delaktighet bör vara flexibla, inkluderande och förenliga med de unga omsorgsgivarnas omsorgsansvar och individuella stödbehov.
3. **Säkerhet:** Vid delaktighet bör integriteten och sekretessen skyddas och lämpligt emotionellt stöd bör kunna ges.
4. **Kontakt med jämnåriga:** Unga omsorgsgivare bör ha möjlighet att träffa andra med liknande erfarenheter.
5. **Återkoppling och genomslag:** Barn och ungdomar bör få tydlig och snabb återkoppling som förklarar hur deras bidrag har beaktats och hur/om de har påverkat beslutsfattandet.

Dessa resultat utgör grunden för de principer för delaktighet, mekanismer och riktlinjer för implementering som presenteras i de följande avsnitten av detta Ramverk.

4. Principer för meningsfull delaktighet

Följande principer beskriver vad som brukar göra delaktighet meningsfull för unga omsorgsgivare samt vilket ansvar som vilar på de organisationer och vuxna som möjliggör delaktigheten. De bygger på de minimistandarder för stöd som fastställts i Deliverable D2.2, vilka grundar sig på artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter, och är organiserade enligt Laura Lundys dimensionsmodell för delaktighet (Utrymme, Röst, Publik/Mottagare, Inflytande). Samma fyra dimensioner utgör grunden för de delaktighetsmekanismer som presenteras i avsnitt 5 och i ramverket för uppföljning och utvärdering i avsnitt 7. Detta skapar en konsekvent koppling mellan Ramverkets principer, dess praktiska mekanismer och de åtgärder som används för att bedöma deras effektivitet.

Att bli erkänd är en förutsättning som ligger till grund för alla fyra dimensionerna. Unga omsorgsgivare kan inte dra nytta av möjligheterna till delaktighet om deras situation och erfarenheter förblir icke-erkända och ouppmärksammade. Att bli erkänd och uppmärksammas bör dock ske på ett lyhört, frivilligt och respektfullt sätt, och kopplat till lämplig information och stöd. Det bör inte bygga på påträngande identifiering eller kräva att ungdomarna accepterar beteckningen "ung omsorgsgivare". Erkännande är en grundförutsättning, där unga omsorgsgivare får stöd att själva känna igen och förstå sina erfarenheter, samtidigt som de på ett lyhört sätt erkänns och uppmärksammas av yrkesverksamma och organisationer.

Följande fyra dimensioner beskriver tillsammans vad som måste finnas på plats för att delaktighet ska vara meningsfull:

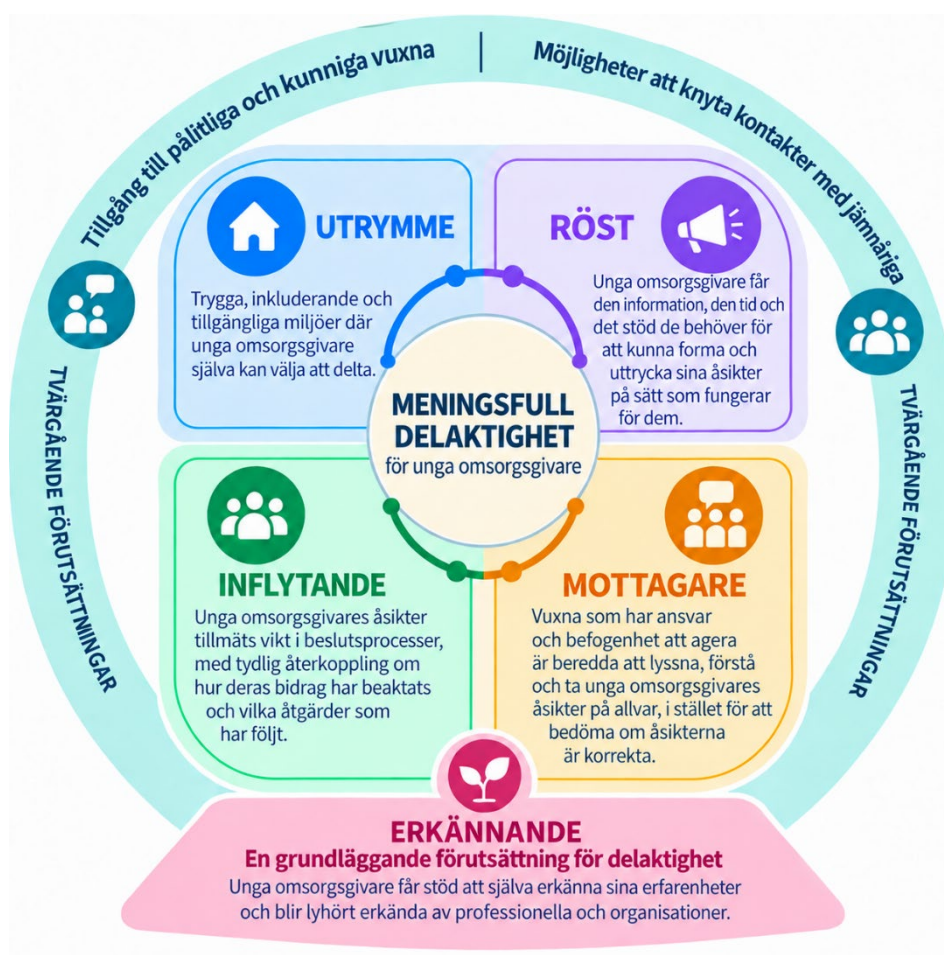
- **Utrymme:** Trygga, inkluderande och tillgängliga miljöer och sammanhang där unga omsorgsgivare kan välja att vara delaktiga.
- **Röst:** Unga omsorgsgivare får den information, tid och det stöd de behöver för att bilda sig en uppfattning och uttrycka sina åsikter på sätt som fungerar för dem.
- **Publik/Mottagare:** Vuxna som har ansvar och befogenhet att agera och som är beredda att lyssna, förstå och ta de unga omsorgsgivarnas åsikter på allvar, snarare än att bedöma om dessa åsikter är giltiga.
- **Inflytande:** Unga omsorgsgivares åsikter ges tyngd i beslutsfattandet, med tydlig återkoppling om hur deras bidrag har beaktats och vilka åtgärder som har vidtagits.

Dessa fyra dimensioner är distinkta men sammanhängande. Lundys modell kopplar dem till de två aspekterna av barns rätt att bli hörda enligt artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter: Utrymme och Röst avser rätten att uttrycka en åsikt, medan Publik/Mottagare och Inflytande avser rätten att få den åsikten vederbörligt beaktad (Lundy, 2007). De anges i denna ordning för tydlighetens skull, inte som en serie steg som ska genomföras i tur och ordning. Att "Utrymme" och "Röst" fungerar väl är inte ett steg som måste fullbordas innan "Publik/Mottagare" och "Inflytande" kommer in i bilden.

Ytterligare två förutsättningar genomsyrar alla fyra dimensionerna. För det första bör unga omsorgsgivare ha **tillgång till vuxna som de litar på och som har kunskap,**

och som kan ge praktiskt och emotionellt stöd under hela delaktighetsprocessen. För det andra bör unga omsorgsgivare, om de så önskar, ha **möjlighet att knyta kontakt med jämnåriga** med liknande erfarenheter.

Figur 1: Erkännande, de fyra dimensionerna av delaktighet och de två övergripande förutsättningarna

(Denna bild har skapats med hjälp av system för artificiell intelligens och har därefter granskats, verifierats och godkänts av människor för att säkerställa dess korrekthet. I enlighet med EU-förordning 2024/1689 (AI-lagen)).

Förutsättning: erkännande och identifiering

Vad det innebär. Unga omsorgsgivare identifieras på ett lyhört sätt i de miljöer och sammanhang där de redan befinner sig och är aktiva, och erkänns som en grupp med specifika rättigheter, erfarenheter och stödbehov. Erkännandet bör ta hänsyn till deras omsorgsansvar utan att definiera dem enbart utifrån den rollen eller kräva att de antar beteckningen "ung omsorgsgivare".

Varför är detta viktigt? Identifieringen kan inte enbart bygga på att unga omsorgsgivare själva berättar om sin situation eftersom omsorgsansvaret ofta är dolt, normaliserat

inom familjen eller inte erkänns av familjemedlemmarna eller av ungdomarna själva. Erkännande är därför en nödvändig förutsättning för en meningsfull delaktighet.

Checklista:

- Utbilda personalen på de platser som unga omsorgsgivare och deras familjer befinner sig, såsom skolor och utbildningsinstitutioner, socialtjänsten, kommunala ungdomsverksamheter och organisationer i lokalsamhället samt inom hälso- och sjukvården - där familjen ofta är känd även om den unga omsorgsgivaren inte är det - så att personalen kan upptäcka eventuellt omsorgsansvar och agera på ett lyhört sätt.
- Erkänn unga omsorgsgivare som en särskild grupp i relevanta policyer, strategier och organisatoriska rutiner.
- Håll barnets övergripande utveckling i åtanke, fokusera inte endast på omsorgsrollen.
- Säkerställ att identifieringen är frivillig, konfidentiell, icke-stigmatiserande och kopplad till lämpligt stöd.
- Upprätta tydliga vägar för information, bedömning, hänvisning och stöd när ytterligare behov upptäcks.

Utrymme: trygga och främjande miljöer

Vad det innebär. Unga omsorgsgivare har tillgång till trygga, inkluderande och barncentrerade utrymmen där de själva kan välja att vara delaktiga. De får praktiskt stöd, tillgänglig information och rimliga anpassningar som krävs för att kunna vara delaktiga. Utrymmet är en möjliggörande miljö; det omfattar de förhållanden, relationer och processer som gör delaktighet möjlig.

Varför är det viktigt? Unga omsorgsgivare behöver tillfällen där de helt enkelt kan vara barn och ungdomar utan ansvar för omsorg. De behöver också tydliga och tillgängliga vägar in i befintliga strukturer för delaktighet. Två aspekter är särskilt viktiga. För det första kan ett helhetsperspektiv på familjen vara nödvändigt, eftersom lämpligt stöd till den som får omsorg kan minska hindren för den unga omsorgsgivarens delaktighet. Detta bör vägas mot den unga personens rätt till integritet, självbestämmande och självständigt stöd. För det andra krävs en effektiv samordning mellan olika sektorer så att unga omsorgsgivare och deras familjer inte lämnas att på egen hand navigera mellan utbildning, hälso- och sjukvård, socialtjänst och lokala stödinsatser.

Checklista:

- Tillhandahåll säkra, välkomnande och tillgängliga fysiska eller digitala miljöer och sammanhang för delaktighet.
- Erbjud information i tydliga, åldersanpassade format och via fler än en kommunikationskanal.
- Skapa tydliga vägar in i befintliga strukturer för delaktighet för barn och ungdomar.
- Överväg vilket stöd den unga omsorgsgivaren och dennes familj kan behöva före, under och efter delaktighetsaktiviteten.

- Samordna på lämpligt sätt mellan skolor, hälso- och sjukvård, socialtjänst, ungdomsverksamhet och relevanta organisationer.

Röst: stöd för att uttrycka åsikter

Vad det innebär. Unga omsorgsgivare får aktivt stöd att formulera och uttrycka sina åsikter på sätt som känns lämpliga för dem. De väljer själva om, när och hur de vill vara delaktiga, vad de vill dela med sig av och vilka kommunikationsmetoder de föredrar.

Varför är det viktigt? Att bli hörd kräver mer än att bara bli tillfrågad. Meningsfull delaktighet kan kräva tid för reflektion, tillgänglig information, uppmuntran och en rad flexibla och kreativa metoder såsom teckning, Photovoice, kartläggning av lokalsamhället och livsförloppet, berättande och digitala verktyg, som är anpassade efter varje ung omsorgsgivares ålder, omständigheter, kommunikationspreferenser och stödbehov. Dessa metoder har sitt ursprung i delaktighetsbaserad praktik och nämns här som praktiska verktyg inom mekanismerna, snarare än som en forskningsmetodik (Neumeister m. fl., 2024). Unga omsorgsgivare bör ha tillgång till utbildade och pålitliga vuxna som kan hjälpa dem att förstå processen och uttrycka sina åsikter. Stöd bör finnas tillgängligt när det behövs, samtidigt som man respekterar ungdomar som föredrar att delta självständigt, anonymt eller tillsammans med jämnåriga.

Rätten till delaktighet innefattar även rätten att inte vara delaktig. Delaktigheten måste förbli frivillig under hela processen.

Checklista.

- Använd kreativa metoder som är anpassade till den enskilda unga omsorgsgivaren.
- Erbjud ett urval av muntliga, skriftliga, visuella, kreativa och digitala metoder för delaktighet.
- Ge tydlig, åldersanpassad och tillgänglig information innan du ber unga omsorgsgivare att uttrycka sina åsikter.
- Se till att stöd från en utbildad och pålitlig vuxen finns tillgängligt utan att kräva att den vuxna är närvarande vid varje aktivitet.
- Se till att unga omsorgsgivares delaktighet är genuint frivillig och att de när som helst kan avbryta sin medverkan.

Publik/Mottagare: ett mottagligt, icke-dömande öra

Vad det innebär. Vuxna och institutioner som tar emot de unga omsorgsgivarnas åsikter är beredda att lyssna, förstå och ta dem på allvar, snarare än att främst se delaktigheten som ett tillfälle att bedöma, ifrågasätta eller döma.

Varför är det viktigt? Unga omsorgsgivare kan uppleva att yrkesverksamma är bedömande snarare än stödjande och kan undanhålla information eftersom de befärar negativa konsekvenser. Vissa kan speciellt oroa sig för att avslöjandet av deras omsorgsansvar kan leda till ett ingripande i familjen eller till kritik av hur familjen hanterar sin situation (D2.2). En lyhörd omgivning är nödvändig men inte tillräcklig. Att lyssna utan att svara eller möjliggöra förändring kan fortfarande resultera i symbolisk delaktighet. Ansvar att agera utifrån unga omsorgsgivares synpunkter och ge återkoppling behandlas under dimensionen "Inflytande".

Checklista.

- Informera publiken/mottagarna i förväg om barns rätt till delaktighet, att aktivt lyssna och att ha ett icke-dömande engagemang.
- Nämn öppet rädslan för konsekvenser.
- Gör det tydligt att delaktigheten inte kommer att användas mot den unga omsorgsgivaren eller dennes familj.
- Förklara vem som kommer att ta emot de ungas omsorgsgivarnas synpunkter och hur informationen kommer att dokumenteras, delas och användas.
- Klargör om aktiviteten syftar till delaktighet, samråd, utvärdering eller en kombination av dessa syften.

Inflytande: maktdelning, återkoppling och förankring

Vad det innebär. Unga omsorgsgivares synpunkter leder till väl övervägda beslut och märkbara förändringar, och de är delaktiga på ett meningsfullt sätt i utformningen av beslut där så är lämpligt. Delaktigheten är varaktig och förankrad snarare än att den förblir en engångsaktivitet.

Varför är det viktigt? Inflytande är en väsentlig dimension av delaktighet och den punkt där klyftan mellan att bli tillfrågad och att bli hörd överbryggas. Det kräver samskapande genom hela processen, från utformning och genomförande till utvärdering; snabb, barnvänlig återkoppling så att unga omsorgsgivare ser hur deras åsikter har använts och vad som har förändrats; och beprövade modeller som går från att vara pilotprojekt till att bli stabila verksamheter med tillräckliga resurser. Inflytande innebär inte att varje åsikt måste leda till åtgärder, utan att varje åsikt verkligen beaktas, och det finns inget enskilt slutmål: mekanismerna är avsedda att vara integrerade och att återkomma, inte att genomföras vid endast ett tillfälle.

Checklista.

- Samskapa och samproducera där det är lämpligt – inte endast samråda.
- Säkerställ återkoppling genom att ge den i rätt tid och på ett tillgängligt barnvänligt sätt av typen "ni sa, vi gjorde", samt en tillgänglig och säker kanal för klagomål.
- Om förslagen inte kan implementeras, ge en ärlig och begriplig förklaring till anledningen.

- Bedöm om delaktigheten har påverkat policyer, verksamheter, arbetssätt eller resultat, i stället för att enbart mäta närvaro eller nöjdhet.
- Planera för att mekanismen ska integreras, inte bara testas och sedan överges.

Mångfald och inkludering

Unga omsorgsgivare är inte en enhetlig grupp, och delaktighet som utformas för den genomsnittliga unga omsorgsgivaren kommer endast att nå en del av dem. Tillgängliga europeiska uppgifter tyder på att flickor utgör majoriteten av de identifierade unga omsorgsgivarna, ofta mellan 60 och 70 procent (Europaparlamentet, 2024). Detta mönster återfinns dock inte i alla sammanhang. En italiensk undersökning av ungdomar i åldern 15–24 år visade en något högre förekomst bland pojkar (Europaparlamentet, 2024), och färsk data från Storbritannien tyder på att förekomsten bland pojkar ökar (Letelier m. fl., 2024). Forskningsresultaten rörande invandrarbakgrund och etniska minoriteter är mer begränsade. Långtidsstudier från Storbritannien visar att ungdomar från vissa etniska minoritetsgrupper har större sannolikhet att vara omsorgsgivare (Di Gessa m. fl., 2022; Letelier m. fl., 2024). Jämförbara belägg finns dock inte tillgängliga för hela Europa, och kategorier som rör etnicitet och migration kan inte överföras direkt mellan olika nationella sammanhang. Detta har praktiska konsekvenser för delaktigheten. När sammansättningen av och erfarenheterna hos gruppen unga omsorgsgivare är okända kan organisationer inte utgå från att generella metoder för att nå ut kommer att nå alla delar av gruppen i samma utsträckning. Delaktigheten bör därför utformas proaktivt för att inkludera unga omsorgsgivare med olika och överlappande omständigheter, snarare än att främst engagera dem som redan är synliga eller har kontakt med verksamheter.

Unga omsorgsgivare om dessa förutsättningar:

Alla nio svarande angav att de förutsättningar som redogörs för i detta avsnitt är viktiga, och ingen föreslog att någon av dem skulle tas bort. Det som de lade till handlade om vad som ofta förbises i praktiken. Ärlig återkoppling nämndes oftast: vuxna frågar efter ungdomarnas åsikter och återkommer sedan inte för att berätta vad som hände.

”Om de frågar vad vi tycker, borde de berätta för oss efteråt vad som hände utifrån det.” (unga omsorgsgivare, Bulgarien)

Anpassning till individuella omständigheter kom på andra plats och beskrevs i Italien som den svåraste förutsättningen att uppfylla, eftersom omsorgssituationer varierar och är oförutsägbara. Respondenterna nämnde också bördor som inte uttryckligen tas upp i detta avsnitt: att behöva förklara sin omsorgssituation upprepade gånger för olika vuxna och att få frågor som tränger djupare in i familjelivet än vad situationen kräver. En italiensk respondent beskrev risken med att delta innan man är redo som att dela med sig av ”den mest sårbara delen av sig själv” och varnade för att detta kan leda till att en ung person blir utsatt snarare än att bli hörd. En respondent i Flandern nämnde en annan risk: att frågor om omsorgsansvar inbjuder

till bedömningar av hur man sköter sitt omsorgsansvar och kan få en att återgå till att sätta sig själv åt sidan.

En annan flamländsk deltagare beskrev samma förhållande, men på ett annat sätt: det som ibland saknas är att bli lyssnad på utan att lyssnaren omedelbart går över till lösningar eller medlidande.

Vad detta aktualiserar. Ovan nämnda framstår mindre som hinder för att ta steget in i en aktivitet för delaktighet än som frågor om trygghet som uppkommer när en ung omsorgsgivare redan deltar i delaktighetsaktiviteter. Att bli bedömd utifrån hur man utövar omsorg, att få höra att man är för ung för att förstå sin egen situation, eller att mötas av medkänsla snarare än ett svar – allt detta pekar på en viktig sak: hur en ung omsorgsgivare betraktas och behandlas av yrkesverksamma. Detta handlar inte om tonläge eller goda avsikter. Det påverkar om de unga omsorgsgivarna känner sig trygga när det kommer till delaktighet, om de känner att de kan uttrycka sig öppet eller beslutar att det inte är värt besväret. Respondenternas svar tyder på att den vuxnas bemötande kan uppfattas av den unga omsorgsgivaren långt innan den vuxna själv uppmärksammar vad hen har förmedlat. Detta bör vuxna vara medvetna om. Det behöver finnas en kontinuerlig dialog om när en fråga går längre in i familjelivet än vad aktiviteten kräver och kring när den unga personen själv känner sig redo att delta.

5. Mekanismer för delaktighet

Detta är Ramverkets operativa kärna. Varje mekanism beskrivs i form av en profil utifrån en gemensam mall, så att organisationer inte bara kan förstå vad varje mekanism innebär utan också hur den kan stödja unga omsorgsgivare genom de fyra dimensionerna i Lundys modell för delaktighet, från Utrymme till Inflytande. Varje profil identifierar vilka beslut som mekanismen är avsedd att ge underlag till, de personer eller institutioner som ansvarar för att ta emot och bemöta unga omsorgsgivares synpunkter, samt de åtgärder som krävs för att göra delaktigheten säker, tillgänglig och realistisk för en grupp som kan vara dold, tidspressad eller ovillig att avslöja sin situation.

Två överväganden gäller för alla fem mekanismerna. Det första är ordningsföljden. En grund i kamratskap och identitet (mekanism 1) är en rekommenderad utgångspunkt eftersom unga omsorgsgivare ofta behöver känna sig trygga i sin egen identitet och få vara bland jämnåriga innan de talar inför en publik. Det är en rekommendation snarare än en fast ordning. Organisationer väljer och kombinerar mekanismer utifrån det aktuella beslutet, den lokala kontexten och vad de unga omsorgsgivarna själva föredrar. Det andra övervägandet handlar om publiken/mottagaren: varje profil anger vilken beslutsfattare som tar emot resultatet och hur återkopplingen sker, eftersom en delaktighet som ger en röst men inte når någon med makt att agera stannar vid "Röst", den andra av Lundys fyra dimensioner.

Mekanismerna förväntades att behandla, enligt OUR VOICES-projektansökan, sådant som lokala resurscentrum, forum och rådgivande grupper. Ramverket tar upp

rådgivande grupper (mekanism 3) och grupper för kamratstöd och delaktighet (mekanism 1) i medvetet lättillgängliga former. Ramverket är mer försiktigt när det gäller permanenta "resurscentrum": D3.1 och D2.2 lutar båda åt lättillgängliga sätt för delaktighet som motverkar skeninflytande, och påpekar risken för strukturer med hög belastning som de mest pressade unga omsorgsgivarna inte kan klara av. Ett resurscentrum behandlas därför som en valfri plats för dessa mekanismer, där en sådan redan finns, snarare än en struktur som behöver skapas. Mekanismerna bygger också på befintliga strukturer, däribland EU:s plattform för barns delaktighet (mekanism 5).

Profilmall (varje mekanism presenteras under följande rubriker): Syfte och beslut den bidrar till; Lundys dimensioner: Publik/Mottagare eller beslutsfattare; Hur det kan organiseras; Se till att det fungerar för unga omsorgsgivare (identifiering, tillgänglighet, synlighet och skyddsåtgärder); Återkoppling; Konkret exempel.

Tabellen nedan sammanfattar de fem mekanismerna. Detaljerade profiler följer i de efterföljande avsnitten.

Tabell 1: Mekanismer för delaktighet

1. KAMRATSTÖDS- OCH DELAKTIGHETSGRUPP				
Lundys dimensioner	Publik/Mottagare eller beslutsfattare	Vad som efterfrågas	Vad organisationer bör tillhandahålla	När det ska användas
Utrymme och Röst	Internt. Beslut om gruppen fattas tillsammans med medlemmarna.	Korta, förutsägbara möten där man kan komma och gå som man vill. Ingenting förs vidare utan samtycke.	Mötesplats, mat och resekostnader, en utbildad gruppleddare och en jämnårig medledare.	Först, innan någon delaktighet riktas utåt.
2. SKOLPANEL FÖR UNGA OMSORGSGIVARE				
Lundys dimensioner	Publik/Mottagare eller beslutsfattare	Vad som efterfrågas	Vad organisationer bör tillhandahålla	När det ska användas
Utrymme och Röst, när Publik/Mottagare när ledningen tar emot och svarar.	Skolans utsedda ansvariga för unga omsorgsgivare och den högsta ledningen.	Några korta möten per termin som hålls under skoltid. Deltagandet kan ske diskret.	En utsedd ansvarig för unga omsorgsgivare, möten under skoltid, ett skriftligt svar.	När beslutet fattas av skolan.
3. KOMMUNAL RÅDGIVANDE GRUPP FÖR UNGA OMSORGSGIVARE				
Lundys dimensioner	Publik/Mottagare eller beslutsfattare	Vad som efterfrågas	Vad organisationer bör tillhandahålla	När det ska användas
Alla fyra, när Publik/Mottagare och Inflytande.	En utsedd lokal ämbetsinnehavare som i förväg samtycker till att ta emot och svara.	Förberedelsemöten och ett möte med beslutsfattaren. Den största tidsinsatsen av de fem.	En engagerad beslutsfattare, förberedelser, facilitering och ett svar av typen "ni sa, vi gjorde".	Då syftet är att påverka lokal policy eller lokala tjänster/ insatser.
4. DIGITAL DELAKTIGHET				
Lundys dimensioner	Publik/Mottagare eller beslutsfattare	Vad som efterfrågas	Vad organisationer bör tillhandahålla	När det ska användas
Utrymme och Röst, när Publik/Mottagare och Inflytande när resultatet vidarebefordras till en beslutsfattare.	Beror på vilken mekanism som används.	Att göra inlägg när det passar, vid olika tidpunkter och delvis anonymt. Ingen offentlig närvaro krävs.	En tillgänglig plattform, moderering och skyddsåtgärder, en kanal till en beslutsfattare.	Som ett komplement till de övriga alternativen, för unga omsorgsgivare som inte kan delta personligen eller inte vill synas.
5. DELAKTIGHET I BEFINTLIGA UNGDOMSSTRUKTURER				
Lundys dimensioner	Publik/Mottagare eller beslutsfattare	Vad som efterfrågas	Vad organisationer bör tillhandahålla	När det ska användas
Potentiellt alla fyra, eftersom dessa organ redan har en Publik/Mottagare.	Beslutsfattare som dessa organ redan förser med information.	Värdorganets eget arbetssätt, anpassat till omsorgsansvar. Ingen information om ens omsorgsroll krävs.	Anpassade tidsramar, format och kanaler för inbjudan, förberedelser, en pålitlig vuxen.	Då en lämplig struktur redan finns och kan anpassas.

Mekanism 1: Kamratstöds- och delaktighetsgrupp

Syfte och beslut den bidrar till. Mekanismen erbjuder en trygg miljö utan press där unga omsorgsgivare kan träffa jämnåriga med liknande erfarenheter, känna sig trygga med sin identitet, utveckla en känsla av tillhörighet samt bygga upp det självförtroende och de färdigheter som möjliggör senare delaktighet. Kontakter med jämnåriga och ömsesidigt stöd utgör värdefulla effekter i sig. Det kan också utgöra en grund för delaktighet genom andra mekanismer där medlemmarna önskar samverka med externa beslutsfattare.

Lundys dimensioner. Utrymme och Röst.

Publik/Mottagare eller beslutsfattare. Den primära publiken/mottagaren är gruppledaren och vårdorganisationen, som bör involvera medlemmarna i beslut om hur gruppen ska fungera. Om deltagarna väljer att ta upp en fråga externt bör en lämplig publik/mottagare med befogenhet och ansvar att svara identifieras i förväg.

Hur det kan organiseras. En återkommande, avslappnad grupp i en betrodd organisation som kombinerar kreativa och sociala aktiviteter med möjligheter till diskussion, där kostnader för mat och resor täcks och digital tillgång samt tillgänglighetskrav tillgodoses. Mötena bör ledas av utbildade vuxna och, där så är lämpligt, medledas av en ung omsorgsgivare eller en tidigare ung omsorgsgivare.

Se till att det fungerar för unga omsorgsgivare. Identifieringen av unga omsorgsgivare sker genom vårdorganisationens befintliga kontakter, relationer, kommunikationskanaler och andra vägar till stöd, samt via skolor, hälso- och sjukvård, socialtjänst och lokala samhällsorganisationer. I uppsökande arbete bör man prata om relevanta erfarenheter och omsorgsansvar snarare än att endast ta upp begreppet "ung omsorgsgivare". När det gäller tillgänglighet bör sessionerna vara korta, flexibla och förutsägbara; använd om möjligt ett fristående format där varje session är meningsfull i sig så att en ung person har nytta av att delta även om det bara är en gång. Detta passar unga omsorgsgivare som inte kan binda sig till regelbundna gruppmöten. Låt unga omsorgsgivare bestämma hur delaktiga de vill vara. De ska få kunna lyssna utan att behöva tala, avböja aktiviteter, ta en paus eller avbryta utan att det medför nackdelar för dem. När det gäller synlighet är detta en skyddad, icke-offentlig miljö, och inget som sägs lämnar rummet utan samtycke. Se till att en vuxen som de unga omsorgsgivarna litar på finns tillgänglig före, under och efter sessionerna och att tydliga rutiner för skyddsåtgärder och hänvisning till stöd finns på plats.

Återkoppling. Deltagarna bestämmer själva vad gruppen gör och när den träffas, och ser sina beslut genomföras. När de väljer att dela sina gemensamma åsikter externt bör ledarna förklara vem som tar emot dem, vilken respons som gavs och vilka åtgärder som följde.

Konkret exempel. En verksamhet för unga omsorgsgivare driver en veckovis grupp efter skoltid som kombinerar en gemensam måltid, en kreativ aktivitet och öppen diskussion, med resekostnader täckta och en utbildad medledare bland deltagarna. Deltagandet är öppet och kräver ingen föranmälan (drop-in), så att även en ung person

som bara kan komma en gång har nytta av det. Under en termin går medlemmarna från att endast träffa andra i liknande situation till att tillsammans besluta vad gruppen ska göra, och några driver en fråga vidare genom mekanism 3. Ingenting lämnar rummet utan samtycke. Två belägg ligger till grund för att denna mekanism placeras först: kontakt med jämnåriga i en liknande situation skapar en känsla av tillhörighet och av att inte vara ensam i sin situation (belägg från Deliverable D2.2), och unga omsorgsgivare i den flamländska konsultationen föredrog kamratbaserade sammanhang framför rådgivande grupper för att bidra till vuxnas beslutsfattande (belägg från Deliverable D3.1). Att betrakta denna mekanism som en möjlig utgångspunkt utgör ett evidensbaserat antagande om utformningen, vilket bör provas genom pilotprojekt och utvärdering.

Unga omsorgsgivare om denna mekanism:

De tillfrågade unga omsorgsgivarna uppskattade att träffa andra i en liknande situation, men det gav också upphov till flest invändningar. I Bulgarien innebar en separat grupp utanför skolan en extra belastning på de ungas begränsade tid, och de tillfrågade nämnde också att de inte ville att alla aktiviteter skulle kretsa kring omsorg. I Italien önskade en person en grupp i sin egen ålder. En annan uttryckte sig mer direkt:

"Det är jättebra, men jag skulle kanske vara orolig för att bara prata om att vara unga omsorgsgivare." (unga omsorgsgivare, Italien)

En flamländsk respondent önskade att en sådan grupp skulle finnas men kunde inte hitta tid; en annan ville ha människor som skulle förstå henne, tyckte att det kändes tungt att prata om omsorg och förväntade sig att gruppen skulle tyngas ner redan från början.

Vad detta aktualiserar. Det som lockar de tillfrågade till denna form av delaktighet är liknande det som får dem att tveka inför den. Att träffa människor som förstår ens situation utan att man behöver förklara är vad de unga omsorgsgivarna förväntar sig, men samtidigt är tanken på att detta ska utgöra hela grunden för gruppen en anledning till att tveka inför att vara delaktig här. Det som sticker ut är att inget av förbehållen gällde hur gruppen drivs. De gällde vad det skulle innebära att tillhöra den: ytterligare ett åtagande med hänsyn till den begränsade tiden, ytterligare ett sammanhang som kretsar kring omsorg - ett ämne som kan vara tröttsamt att prata om - och ett rum fullt av människor i olika livsfaser. Alla dessa åsikter kommer från deltagare som också tyckte att mekanismen var en bra idé. Denna profil tar itu med detta genom att kombinera kreativa och sociala aktiviteter med diskussion, och inget i ovanstående svar motsäger det. Respondenterna menar dock att frågan inte avgörs enbart utifrån dagordning för mötet och aktiviteter. Det handlar också om hur en grupp upprätthålls över tid och vad den kommer att innebära för deltagarna, vilket är något som deltagare och ledare bör vara uppmärksamma på från möte till möte. Deltagarnas val att prata om omsorg, i vilken form det än må vara, är en väsentlig del men får aldrig vara eller upplevas som en skyldighet som följer av att man är delaktig i mekanismen.

Mekanism 2: Skolpanel för unga omsorgsgivare

Syfte och beslut den bidrar till. Ett strukturerat sätt för unga omsorgsgivare i en skola att påverka skolans rutiner för identifiering, erkännande, stödåtgärder och riktlinjer för välbefinnande. Den kan ligga till grund för beslut om skolans policyer, personalens arbetssätt, närvaroregler, lärandestöd och kommunikation med familjerna.

Lundy-dimensioner. Utrymme och Röst, som når Publik/Mottagare när skolans ledning tar emot, responderar på och agerar utifrån panelens rekommendationer.

Publik/Mottagare eller beslutsfattare. Den huvudsakliga publiken/mottagaren är skolans utsedda ansvariga för unga omsorgsgivare och den högsta ledningen, tillsammans med eventuella externa elevstöds- eller rådgivningsverksamheter som skolan samarbetar med. Beroende på vilka frågor som tas upp kan relevant publik/mottagare även vara skolstyrelsen eller elevstödsverksamheter. Skolan bör tydligt identifiera vilken person eller vilket skolorgan som har befogenhet att resondera på var och en rekommendation.

Hur det kan organiseras. Inrätta en liten panel som sammanträder några gånger per termin och som stöds av en utsedd personal som är ansvarig för unga omsorgsgivare, ha en etablerad kanal för panelens synpunkter att nå ledningen. Unga omsorgsgivare bör vara med och bestämma panelens format, mötesfrekvens och arbetssätt.

Se till att det fungerar för unga omsorgsgivare. Identifieringen av unga omsorgsgivare sker via skolans egna kanaler (antagnings- eller elevregistreringsprocessen, personal inom elevvård och studievägledning samt eventuella externa stödverksamheter), och panelen själv tar upp frågan kring identifiering. Eleverna bör bjudas in enskilt och få tydlig information om panelens syfte, sekretessbestämmelser och att deltagandet är frivilligt. När det gäller tillgänglighet hålls mötena under skoltid snarare än efter skolan och hålls korta. När det gäller synlighet bör delaktighet kunna förbli diskret så att unga omsorgsgivares situation inte avslöjas inför kamraterna. Olika sätt att bidra bör erbjudas, inklusive anonyma förslag, individuella samråd, digitala synpunkter och delaktighet genom en betrodd representant.

Återkoppling. Ledningen bör svara skriftligt och i god tid för varje uppsättning rekommendationer och ange vad som kommer att förändras och vad som inte kommer att förändras samt varför, vem som är ansvarig för åtgärderna, när förändringen förväntas ske och hur framstegen kommer att följas upp och granskas av panelmedlemmarna.

Konkret exempel. Young Carers National Voice, ett brittiskt nätverk av unga omsorgsgivare som rekryteras från lokala stödverksamheter för unga omsorgsgivare, utformar resurser för skolor tillsammans med de unga omsorgsgivarna själva, bland annat används ett verktyg för tidig identifiering och en checklista för skolor rörande unga omsorgsgivare (Young Carers National Voice [YCNV], 2025b). En skolpanel är

en lokal version av detta: unga omsorgsgivare som utformar de skolsystem och verktyg som är avsedda att uppmärksamma och stödja dem.

Unga omsorgsgivare om denna mekanism:

Detta ansåg respondenterna i Bulgarien och Flandern vara den mest praktiska mekanismen, av samma skäl: skolan är en plats där de nämnde att de tillbringar mycket tid och, i bästa fall, har tillgång till vuxna de litar på. En ofta nämnd oro här var integriteten. Respondenterna i Bulgarien nämnde idén om en diskret grupp som stöds av personal de redan litar på; i Italien påpekade en att möten under skoltid kommer att väcka frågor från klasskamrater. En flamländsk respondent såg risken snarare hos klasskamraterna än hos personalen och sa att hon skulle delta om hon kunde lita på de andra eleverna.

"Jag skulle vara delaktig, i hopp om att den professionella personalen verkligen är professionell och under förutsättning att skolan faktiskt gör något för att tillgodose mina behov." (unga omsorgsgivare, Italien)

Vad detta aktualiserar. Att träffas under skoltid undanröjer ett av de hinder som detta Ramverk identifierar, nämligen begränsad tillgänglighet, samtidigt som det skapar ett annat då vissa unga omsorgsgivare föredrar att inte synas eller identifieras som sådana. Båda är viktiga punkter att ta hänsyn till när denna mekanism inrättas. Respondenterna pekade på andra elever som ett hinder. Att delta under skoltid märks, och att bli uppmärksammas leder till frågor: "Var höll du hus"? och "Varför går du dit"? Det de beskrev var inte synliggörandet i sig, utan den situation det försätter dem i - att behöva redogöra för en omsorgsroll som de inte valt att avslöja eller att behöva hitta ett sätt att undvika frågan. Det som också framträder är den förutsättning som en italiensk respondent ställde: denna person skulle delta under förutsättning att skolan faktiskt underlättade delaktigheten och från början var tydlig med vad denna mekanism är till för, vad den realistiskt sett kan förändra och var ett individuellt behov kan tas upp om det skulle dyka upp.

Mekanism 3: Kommunal rådgivande grupp för unga omsorgsgivare

Syfte och beslut den bidrar till. Denna mekanism involverar unga omsorgsgivare i planeringen, genomförandet och utvärderingen av lokala policyer och lokala insatser som berör dem. Detta görs genom en strukturerad process som möjliggör att deras kollektiva åsikter och rekommendationer når en beslutsfattare med befogenhet att svara och vidta åtgärder. Av de fem mekanismerna är det denna som är den mest direkta vägen in till lokala beslut rörande policy och insatser. Den kräver också att unga omsorgsgivare samverkar med institutionella miljöer och vuxna i maktpositioner.

Lundy-dimensioner. Alla fyra: när Publik/Mottagare och Inflytande.

Publik/Mottagare eller beslutsfattare. En utsedd lokal ämbetsinnehavare med verklig befogenhet, till exempel en vald fullmäktigeledamot med ansvar för

ungdomsfrågor, välfärd eller familjefrågor eller chefen för den berörda kommunala avdelningen, som i förväg går med på att ta emot och respondera på gruppens synpunkter.

Hur det kan organiseras. Att starta en grupp sker oftast i en fastställd ordning. Åtagandet kommer först: Innan unga omsorgsgivare rekryteras görs en överenskommelse med en utsedd beslutsfattare som går med på att träffa gruppen med en fastställd frekvens och att bemöta dess rekommendationer, eftersom mekanismen utan detta stannar vid "Röst". Rekryteringen sker sedan via samarbetspartner inom skola, hälso- och socialvård, via kamratstöd (mekanism 1), och genom en konfidentiell väg för egenanmälan, så att gruppen inte begränsas till dem som redan har gott självförtroende eller redan är kända. Medlemmarna får information om det aktuella beslutet, de realistiska påverkansmöjligheterna och tidsramarna. Strukturerade möten, ledda av en utbildad gruppleddare, ger de unga omsorgsgivarna möjlighet att sätta prioriteringar och utarbeta rekommendationer. Sedan anordnas och förbereds mötet med beslutsfattaren och man ser till att de unga omsorgsgivarna inte omges av tjänstepersoner som använder fackspråk – en svårighet som de specifikt har påpekat. Slutligen lämnas ett svar, och de förändringar som blir resultatet följs upp. Ett exempel på uppdragsbeskrivning finns i bilaga B, och ett exempel på mötesagenda i bilaga C.

Se till att det fungerar för unga omsorgsgivare. Identifieringen av unga omsorgsgivare sker genom konfidentiellt sektorsövergripande uppsökande arbete, till exempel via samarbetspartner inom skola, hälso- och socialvård, genom hänvisning som görs med den unga personens samtycke samt en konfidentiell väg för egenanmälan. Rekryteringen når därför utöver dem som redan är kända av verksamheter, medan beslutet att delta förblir den unga omsorgsgivarens eget. När det gäller tillgänglighet planeras mötena utifrån skolsituation och omsorgsansvar, med möjlighet att lämna synpunkter vid olika tidpunkter (mekanism 4) för medlemmar som inte kan närvara vid tillfället. När det gäller synliggörande av gruppen, kan medlemmarna också lyfta frågor som de samlat in från andra unga omsorgsgivare, så att de kan förstärka en kollektiv röst utan att behöva exponera sig själva. Roller bakom kulisserna erbjuds där det är möjligt. Informationen är tydlig och åldersanpassad, och institutionella processer samt tekniska termer förklaras. Åtgärder för sekretess, skydd och emotionellt stöd fastställs innan delaktigheten inleds.

Återkoppling. Ett snabbt och tillgängligt svar av typen "ni sa, vi gjorde" från den utsedda beslutsfattaren inom en överenskommen tidsram, där svaret ska förklara vilka rekommendationer som kommer att genomföras, vem som ansvarar för varje åtgärd, en ärlig förklaring till varför synpunkter inte kan följas upp, samt hur det kommer att följas upp och utvärderas.

Konkret exempel. Det upplägg man bör sträva efter är det som demonstreras av Young Carers National Voice i Storbritannien, ett nätverk där unga omsorgsgivare från olika lokala verksamheter varje år fastställer en gemensam kampanjprioritering. År 2025 handlade det om erkännandet av unga omsorgsgivare i ramverken för skolinspektioner, frågan drevs genom en begäran riktad till utsedda nationella organ (YCNV, 2025a). Den struktur som kan överföras till andra sammanhang handlar om följande: en konkret begäran, en utsedd beslutsfattare som samtycker till att ta emot begäran och ett synligt svar. En kommunal rådgivande grupp använder denna struktur

på lokal nivå rörande lokala policyer eller insatser med en lokal ämbetsman, i stället för på nationell nivå med ett nationellt organ.

Unga omsorgsgivare om denna mekanism:

De italienska respondenterna var positiva och beskrev denna mekanism som användbar för att utveckla en mer konkret förståelse för sin egen situation. Respondenterna i Bulgarien förstod dess värde men tyckte att den kändes avlägsen från vardagen och var osäkra på att tala direkt med tjänstepersoner, utan föredrog att frågorna fördes vidare dit av skolan.

"Bra idé, och jag skulle ha mycket att säga, men jag tror inte att det faktiskt skulle förändra någonting." (unga omsorgsgivare, Flandern, översatt från nederländska)

Båda av de två flamländska respondenterna uttryckte denna reservation. Den ena förväntade sig ingen förändring; den andra, som utgick från sina egna erfarenheter av sin kommun, sa att kommunen tenderar att inte göra vad den lovar och i stället prioriterar det den anser vara viktigt.

Vad detta aktualiserar. Denna mekanism som kommer längst i att nå

Inflytande var den som de svarande ansåg vara minst tillgänglig och minst trovärdig, och det verkar handla om olika orsaker. De bulgariska svaren gäller miljön och sammanhanget: ett institutionellt rum med tjänstepersoner är inte något de vill gå in i. De flamländska svaren gäller vad som följer: de skulle yttra sig och förvänta sig att inget skulle komma ut av det. Detta är ett antagande baserat på erfarenhet kring vems prioriteringar som sätter agendan, och det är just denna agendasättande makt som mekanismen ber kommunen att dela. Det är inget som kan ordnas i förväg genom utformningen av mekanismen. Det synes som att det som beskrivs ovan har större betydelse än vad man först kan tro: att en utsedd beslutsfattare förbinder sig att ta emot och svara på gruppens synpunkter innan unga omsorgsgivare rekryteras. Det är värt att i pilotprojekten följa huruvida en första tydlig respons förändrar ovan nämnda antagande om att det inte skulle vara lönt att yttra sig och huruvida de indirekta vägar som beskrivits ovan förmår föra fram frågor på ett effektivt sätt när unga omsorgsgivare inte är närvarande.

Mekanism 4: Digital delaktighet

Syfte och beslut den bidrar till. Denna mekanism erbjuder flexibla, lättillgängliga

och delvis anonyma sätt att vara delaktiga på för unga omsorgsgivare som inte kan närvara vid regelbundna fysiska aktiviteter, eller inte vill synas offentligt. Digitala former av delaktighet är inte en reservlösning här: de löser två av de tre orsakerna till att unga omsorgsgivare ofta förblir onådda, nämligen tillgänglighet och synlighet. Mekanismen övervinner dock inte automatiskt alla hinder för delaktighet. Digitalt utanförskap, begränsad integritet i hemmet, delade enheter, bristande förtroende för tekniken och oro för säkerheten på nätet kan skapa ytterligare hinder.

Lundys dimensioner. Utrymme och Röst, som utvidgas till Publik/Mottagare och Inflytande när resultatet vidarebefordras till en beslutsfattare.

Publik/Mottagare eller beslutsfattare. Beror på värdmekanismen: digitala bidrag kan föras vidare till en skolpanel, en kommunal rådgivande grupp eller en verksamhetutvärdering.

Hur det kan organiseras. Alternativ för både delaktighet i realtid och tidsberoende delaktighet bör erbjudas så att unga omsorgsgivare kan välja hur och när de vill vara delaktiga. Alternativen kan omfatta: korta onlinesessioner, skriftliga eller ljudbaserade bidrag, en delad online-anslagstavla samt kreativa format såsom kortfilmer, dikter eller e-lärandebidrag som unga omsorgsgivare producerar på sin fritid. Unga omsorgsgivare bör vara delaktiga i valet av plattform, format och synlighetsnivå.

Se till att det fungerar för unga omsorgsgivare. Identifiering: Digitala kanaler kan nå unga omsorgsgivare som inte känner sig bekväma med att framträda personligen. Digitala kanaler bör komplettera, inte ersätta, bredare uppsökande och lyhörd identifiering. Tillgänglighet: Tidsberoende format passar den oförutsägbara tiden för omsorgsansvar, vilket unga omsorgsgivare i samråden för Deliverable D3.1 nämnde som ett av sina största hinder för delaktighet, tillsammans med trötthet och konkurrerande åtaganden. Synlighet: Bidrag bakom kulisserna och delvis anonyma bidrag gör det möjligt för mindre självsäkra unga omsorgsgivare att delta, vilket stämmer överens med iakttagelsen att vissa helst bidrar genom att skapa material snarare än att tala offentligt. Använd plattformar där innehållet modereras på ett lämpligt sätt och fastställ tydliga rutiner för hantering av olämpliga kommentarer, önskad kontakt, skydd av uppgifter rörande känslig information och för önskemål om emotionellt stöd samt teknisk hjälp.

Återkoppling. De som har bidragit får se hur deras åsikter har använts och vad som har förändrats, i samma tillgängliga format som de bidrog med synpunkter.

Konkret exempel. Ett vanligt och värdefullt digitalt format är "kamratberättande" (peer storytelling), där unga omsorgsgivare delar med sig av sina egna levda erfarenheter för att öka medvetenheten eller informera verksamheter. Unga omsorgsgivare anger stärkt självförtroende som en fördel med denna typ av aktivitet. Material som har tagits fram tillsammans med de unga omsorgsgivarna har använts för att utbilda yrkesverksamma, så att de får höra deras erfarenheter direkt från källan. Det klargörs också att delaktighet kan vara skadlig när unga omsorgsgivare är sårbara, dokumenterade fall visar att det blev påfrestande att berätta en historia offentligt och att vissa filmer med unga omsorgsgivare inte hade satt barnets eller familjens intressen i första rummet (Phelps, 2017). En risk väger särskilt tungt i digitala format: när material väl har delats offentligt, och särskilt online, går det inte alltid att på ett tillförlitligt sätt radera det (Sheffield Young Carers m. fl., 2025). En trygg berättaraktivitet med jämnåriga brukar därför innefatta följande: att förbereda varje ung omsorgsgivare så att hen i förväg kan bestämma vad hen vill dela med sig av och vad hen vill utelämnas; att uppmuntra de unga omsorgsgivarna att ta upp olika frågor och att kombinera andras erfarenheter med sina egna så att berättelsen blir kollektiv och den unga omsorgsgivaren inte behöver exponera sig själv; uttryckligt samtycke som kan återkallas, tillsammans med ärlig information om att det inte går att garantera att material på nätet kan raderas; en plan för att hantera oönskade frågor; samt skyddsåtgärder för den unga, familjen och organisationen. Planeringsmallen "My Story" samt checklistan för delaktighet från ett toolkit av Sheffield Young Carers m. fl. (2025) kan användas direkt här. Berättande fyller en viktig funktion, men barns och

ungas delaktighet ska inte begränsas till detta. Det kompletterar de inflytandeinriktade formerna för delaktighet, snarare än ersätter eller överordnas dem.

Unga omsorgsgivare om denna mekanism:

Denna mekanism fick de mest genomgående positiva reaktionerna i alla tre länderna. Respondenterna uppskattade att kunna bidra när det passade dem, utan deadlines och att inte behöva uppträda, och de värdesatte anonymiteten. I Bulgarien ansågs det vara användbart som ett komplement till aktiviteter på plats när man vill förmedla något men inte kan delta eller inte vill tala i en grupp.

"Man kan säga allt som tynger en utan att någon behöver veta att det var en själv, och ingen kan döma en, eftersom man befinner sig i ett slags tryggt utrymme med människor i samma situation." (unga omsorgsgivare, Flandern, översatt från nederländska)

Vad detta aktualiserar. Svaren var positiva i alla tre länderna och handlade om ungefär samma sak: vad denna mekanism befriar en från. Ingen fast deadline eller förpliktelse, inget framträdande, ingen grupp att tala inför, inte synas. Ingen beskrev vad de ville föra vidare, till vem eller vilket resultat de hoppades uppnå. Det är värt att notera, eftersom denna profil presenterar digitala former av delaktighet som en väg in i de andra mekanismerna, som slutar hos en beslutsfattare. En respondent beskrev idén som ett utrymme som delas med andra i samma situation, vilket ligger nära mekanism 1, fast i digital form.

Mekanism 5: Delaktighet i befintliga ungdomsstrukturer

Syfte och beslut den bidrar till. Denna mekanism kopplar samman unga omsorgsgivare med etablerade organ för barn- och ungdomsdelaktighet, såsom ungdomsråd, ungdomsparlament och elevråd, så att deras röst når befintliga beslutsprocesser i stället för att endast hanteras genom separata eller parallella arrangemang. Beslutsfattare i Deliverable D3.1 var tydliga med att det är att föredra att bygga vidare på befintliga strukturer framför att skapa nya.

Lundy-dimensioner. Potentiellt alla fyra dimensionerna, eftersom dessa organ redan har en Publik/Mottagare; arbetet går ut på att göra dem tillgängliga.

Publik/Mottagare eller beslutsfattare. Publik/Mottagare består av de beslutsfattare och institutioner som redan är anslutna, såsom skolläringar eller lokala och regionala myndigheter.

Hur det kan organiseras. Uppgiften handlar om anpassning, inte bara om att lägga till unga omsorgsgivare till en befintlig struktur. Befintliga strukturer är också de som unga omsorgsgivare tenderar att vara frånvarande från, av samma tre skäl som anges i avsnitt 1: de identifieras ofta inte av de organ som annars skulle kunna bjuda in dem, mötestiderna passar ofta dåligt ihop med deras omsorgsåtaganden, och många har skäl att inte vilja synas i offentliga sammanhang. Arbetet går ut på att ta itu med vart

och ett av dessa problem i tur och ordning: att identifiera och bjuda in unga omsorgsgivare i stället för att vänta på att de ska höra av sig; att anpassa tidpunkter och format efter de begränsningar som omsorgsrollen medför; och att inte kräva att omsorgsrollen offentliggörs som ett villkor för delaktighet. Förberedelser och en pålitlig vuxen ingår i alla tre delarna, precis som i alla andra mekanismer. På europeisk nivå är EU:s plattform för barns delaktighet en sådan här struktur, och Ramverket omfattar att undersöka konkreta vägar för unga omsorgsgivare att ansluta till och delta i den, i enlighet med uppgift 3.3.

Se till att det fungerar för unga omsorgsgivare. Identifiering: Samarbeta med olika organisationer för att nå unga omsorgsgivare, många av vilka inte själva tar kontakt. Skicka personliga inbjudningar och ge tydlig information om syftet, förväntningarna och möjliga resultat av delaktigheten. Tillgänglighet: Anpassa scheman och erbjuda digitala former av delaktighet som ett komplement. Synlighet: Kräv inte att unga omsorgsgivare avslöjar sin roll som omsorgsgivare för att få delta. Förvänta dig inte att en ung omsorgsgivare ska representera alla unga omsorgsgivare. Ge deltagarna möjlighet att samla in synpunkter genom kamratgrupper, enkäter eller digitala metoder. Fastställ tydliga rutiner för sekretess, skyddsåtgärder och emotionellt stöd innan delaktigheten inleds.

Återkoppling. Den befintliga organisationens egna återkopplingskanaler, förstärkta där det behövs.

Konkret exempel. Ett kommunalt ungdomsråd anpassas för att inkludera unga omsorgsgivare: Det samarbetar med lokala verksamheter för att identifiera och bjuda in unga omsorgsgivare, flyttar möten till tider som passar omsorgsrollen, erbjuder förberedelser och närvaro av en pålitlig vuxen, och kräver inte att medlemmarna avslöjar sin roll som omsorgsgivare. En ung omsorgsgivare ansluter sig, bidrar med frågor som samlats in från jämnåriga samt med sina egna åsikter, och rådet för vidare dessa synpunkter via sin befintliga kanal till den lokala myndigheten. Det var strukturen som förändrades, inte den unga omsorgsgivaren. Denna mekanism kommer till korta om den innebär att man skickar en ung omsorgsgivare till ungdomsrådet och låter hen anpassa sig på egen hand. Det fungerar när strukturen förändras så att den blir tillgänglig för en grupp som vanligtvis inte identifieras, inte är tillgänglig och inte synlig inom strukturen.

Flera av dessa mekanismer kan bidra till den nationella implementeringen av den europeiska barngarantin, särskilt genom att förbättra identifieringen av barn i utsatta situationer och deras delaktighet i utformningen av insatser. Detta samband tas upp i rekommendationerna.

Unga omsorgsgivare om denna mekanism:

De flesta svarande ansåg att det är klokt att använda befintliga strukturer, och ingen förespråkade att man i stället skulle bygga upp parallella arrangemang. Två viktiga frågor togs upp. I Bulgarien tvivlade svarande på att ett elevråd skulle erbjuda tillräcklig integritet och föreslog att använda ett mindre skolbaserat sammanhang först, där frågor kan föras vidare till det befintliga organet utan att enskilda personer identifieras, vilket anknyter till mekanism 2. I Italien tog en svarande upp den andra frågan.

"Det är en mycket inkluderande idé, men jag skulle vara försiktig med att enbart gynna unga omsorgsgivare, eftersom de då sedan riskerar att utestängas av andra ungdomar." (unga omsorgsgivare, Italien)

En tredje italiensk respondent sa att hon kanske skulle känna sig obekväm, men det skulle bero på sammanhanget.

Vad detta aktualiserar. Båda risker rör samma sak från olika sidor: i vilken utsträckning en ung omsorgsgivares situation blir synlig inom en grupp som inte har utformats utifrån syftet att synliggöra denna. Anpassningar som görs men förblir omärkbare kanske inte ger särskilt mycket skydd; anpassningar som märks kan göra att någon sticker ut, vilket är vad den italienska respondenten beskriver. Varken det ena eller andra avgör vilket utfall det blir, och det kan mycket väl bero på gruppen i sig. Det är bra att ha i åtanke när man anpassar en befintlig struktur, eftersom valet oftast görs en gång i början och är svårt att ompröva i efterhand. Det bulgariska förslaget erbjuder en väg framåt och skulle vara värt att prova i pilotprojekten, i relation till mekanism 2. De nyanserade svaren kan också vara värda att notera i sig: respondenterna var positiva till idén samtidigt som de kopplade ett villkor om sammanhanget till den, vilket tyder på att hur en viss organisation redan fungerar kan ha större betydelse här än i de andra mekanismerna.

6. Praktisk implementeringsguide

De sex stegen nedan omsätter Ramverkets delaktighetmekanismer i praktiken. Tillsammans skapar de en cykel för implementering som inleds med att identifiera och nå unga omsorgsgivare och fortsätter med förberedelse, delaktighet, återkoppling och utvärdering. Steg 1, identifiering, får mest uppmärksamhet eftersom det både är det svåraste steget och det som är mest specifikt för unga omsorgsgivare eftersom de ofta förblir osynliga eller oupptäckta. Stegen tar itu med tre orsaker till att unga omsorgsgivare ofta inte nås av befintliga strukturer för delaktighet: de identifieras inte, eller identifieras inte på ett sätt som möjliggör delaktighet; deras tillgänglighet begränsas av omsorgsansvaret; och vissa har goda skäl att inte synas. De första fyra stegen arbetar direkt med dessa hinder; steg 5 och 6 för delaktighet vidare till inflytande och lärande. Varje steg stöder också ett element i Lundys modell. Erkännande är inte en engångsåtgärd, och de sex stegen bör inte ses som helt åtskilda eller strikt linjära. Organisationer kan behöva återkomma till tidigare steg när nya deltagare ansluter sig, omständigheterna förändras eller på grund av att lärdomar dras.

Kort sammanfattat:

Steg 1 Identifiera: Förutsättningen; utan den är inget annat möjligt.

Steg 2 Rekrytera: Nå ut utöver dem som redan är övertygade (Utrymme).

Steg 3 Förbered personalen: En utbildad, pålitlig vuxen och en mottaglig publik/mottagare (Publik/Mottagare).

Steg 4 Genomför aktiviteter: Tillgängliga, flexibla format (Röst).

Steg 5 Ge feedback: Säkerställ återkoppling (Inflytande).

Steg 6 Utvärdera och förbättra: Lärdomar som tas med in i nästa cykel (alla fyra dimensionerna).

Steg 1: Identifiera unga omsorgsgivare

Identifiering är en förutsättning för allt annat: en ung omsorgsgivare som inte identifieras kan inte inkluderas, konsulteras eller höras. Unga omsorgsgivare identifieras i för liten utsträckning eftersom omsorgsansvaret ofta är dolt eller förbisett, och ibland aktivt döljs på grund av stigma eller rädsla för att stödverksamheter ska bli inblandade. Effektiv identifiering innebär inte att man väntar på att unga omsorgsgivare ska träda fram; organisationer skapar vägar in i de miljöer och sammanhang som unga omsorgsgivare och deras familjer redan befinner sig.

Skolor: En utsedd ansvarig för unga omsorgsgivare, personal i elevstödsverksamheten eller som arbetar med inskrivningsprocesser, som känner till tecken som kan peka på en omsorgsroll (såsom förseningar, trötthet, frånvaro, tillbakadragenhet, ofullständiga läxor eller en plötslig försämring av skolresultaten) samtidigt som de är medvetna om att många unga omsorgsgivare inte visar tydliga tecken alls, samt kopplingar till eventuella externa elevstöds- eller stödverksamheter.

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten: Frågor som ställs i samband med kontakt med den person som vårdas eller har stöd, familjen är ofta känd av verksamheterna även om den unga omsorgsgivaren i sig inte är det.

Självinfosikt: Informationsinsatser som hjälper unga omsorgsgivare att känna igen sig, i kombination med ett tryggt sätt att träda fram.

Identifieringen måste ske varsamt. Att avslöjas som ung omsorgsgivare utan egen kontroll är i sig skadligt, därför ska det förbli frivilligt och tryggt att träda fram.

Steg 2: Rekrytera deltagare

Rekryteringen kombinerar lyhört professionellt uppsökande arbete, vidarehänvisningar som görs med samtycke, öppna inbjudningar och konfidentiell väg för egenanmälan så att rekryteringen omfattar fler än de barn och ungdomar som redan känner sig trygga och är kända. Syftet är att nå ut till hela mångfalden av unga omsorgsgivare. Den intersektionella skärningen mellan att vara ung omsorgsgivare och faktorer som kön, funktionsnedsättning, migrations- eller minoritetsbakgrund, socioekonomiska förhållanden eller familjesituation kan innebära att dessa unga omsorgsgivare oftare blir underrepresenterade i delaktighetsprocesser (Deliverable D2.1). Därför bör rekrytering arbeta genom aktivt uppsökande verksamhet i stället för att bara nå de få som är mest synliga. Om det finns en grund för kamratstöd och identitet (mekanism 1) kan den fungera som utgångspunkt, men det är inte en förutsättning för att delta. Syfte, tidsåtagande och vad deltagandet innebär redovisas tydligt från början, så att valet att delta är välgrundat.

Steg 3: Förbered personalen

Gruppledare bör få utbildning som är specifikt inriktad på unga omsorgsgivare. Utbildningen bör omfatta att känna igen unga omsorgsgivare, stigma kopplat till omsorgsansvar, frivilligt samtycke, integritet och sekretess, att känna igen och bemöta psykisk påfrestning, olika behov och personliga berättelser samt se till att skyddsåtgärder finns. Vidare bör ingå kunskap om att undvika påtryckningar, kring fördomar och symboliska åtgärder. Personalen ska inte avgöra om unga omsorgsgivare är tillräckligt självsäkra, uttrycksfulla eller "redo" för delaktighet. Deras roll är att identifiera och minska hinder, diskutera stödbehov med den unga och erbjuda olika alternativ för delaktighet. En pålitlig, kompetent vuxen är närvarande under hela processen, och eventuella externa åhörare informeras i förväg om hur man lyssnar och interagerar respektfullt så att de som tar emot de ungas åsikter är redo att lyssna på dem snarare än att bedöma dem.

Steg 4: Genomför aktiviteter för delaktighet

Aktivitetserna bör följa principerna i avsnitt 4 och anpassas efter de unga omsorgsgivarnas situation. De bör kombinera informella och kreativa former samt korta och flexibla tidsramar som anpassas efter skolsituation och omsorgsansvar. Vidare är det viktigt att mat/fika finns på plats och att det är en välkomnande miljö, samt att det finns en blandning av roller där vissa agerar i förgrunden och vissa bakom kulisserna. Att ha en roll i förgrunden innebär att tala med beslutsfattare eller presentera gruppens rekommendationer. Att ha en roll bakom kulisserna kan till exempel innebära att förbereda material, samla in synpunkter från andra unga omsorgsgivare eller kommentera ett utkast. Denna roll innebär att unga omsorgsgivare som inte vill synas ändå kan påverka resultatet. Valet av roll ligger hos den unga omsorgsgivaren och kan variera mellan olika aktiviteter. Varje aktivitet är tydligt förankrad i det klart definierade beslut, policy eller process som den ska bidra till, så att deltagarna förstår vad de påverkar, vem som kommer att ta del av deras bidrag och vad som kommer att hända härnäst. Två allmänna resurser för ungdomsdelaktighet är användbara för påverkansarbete: den digitala verktygslådan YouPart, som beskriver metoder för att involvera ungdomar i lokalt beslutsfattande, inklusive onlineformat (YouPart, u.å.); och aktiviteter genom den europeiska YouthMetre, som är övningar på sessionsnivå som hjälper ungdomar att gå från en identifierad fråga till en konkret begäran riktad till en beslutsfattare (YouthMetre, u.å.), tillsammans med sessionsplanerna från toolkitet skapat av Sheffield Young Carers m. fl. (2025) för arbetet med att uppmärksamma omsorgsansvar.

Steg 5: Ge återkoppling

Detta är det steg som oftast hoppas över, trots att resultaten från Deliverables D2.1 och D3.1 visar att det är det steg som är viktigast. Att återkoppla innebär ett tydligt "ni sa, vi gjorde": att i rätt tid ge tillgänglig återkoppling, förklara hur de unga

omsorgsgivarnas synpunkter har använts och vad som har förändrats som ett resultat av dessa, samt vara ärlig när det inte gick att agera på synpunkterna. Utan detta blir delaktigheten en engångskonsultation och klyftan mellan att bli tillfrågad och att bli hörd - det viktigaste fyndet i Deliverable D3.1 – förblir öppen.

Steg 6: Utvärdera och förbättra

Uppföljningsverktygen i avsnitt 7 hjälper till att bedöma om mekanismen i fråga nådde de unga omsorgsgivarna (identifiering), om delaktigheten var frivillig, trygg och meningsfull (Utrymme och Röst), om deras åsikter nådde någon som kunde agera på dem (Publik/Mottagare) och om detta ledde till förändring (Inflytande). Erfarenheterna återkopplas till de unga omsorgsgivare som deltog och tas med in i nästa cykel, så att utvärderingen i sig blir en form av uppföljning snarare än en sluten intern process.

En checklista för organisatorisk beredskap stöder detta avsnitt; se bilaga A.

7. Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering är avgörande för att förstå om delaktighetsmekanismerna fungerar i praktiken. De hjälper organisationer att bedöma om man når ut till unga omsorgsgivare, om delaktigheten är frivillig, tillgänglig, meningsfull och trygg, och om de unga omsorgsgivarnas synpunkter påverkar policyer, insatser, rutiner eller stöd. Uppföljning och utvärdering tjänar olika men kompletterande syften.

Uppföljning är den fortlöpande insamlingen av information om hur delaktighetsaktiviteterna implementeras och vilka som når. Uppföljning handlar om mer än att bara räkna aktiviteter. Den undersöker också om unga omsorgsgivare känner sig hörda, om yrkesverksamma och organisationer ändrar sin praxis och om återkoppling från unga omsorgsgivare används för att förbättra mekanismerna för delaktighet över tid.

Utvärdering granskar kvaliteten och resultaten av delaktigheten: om unga omsorgsgivare upplever delaktigheten som meningsfull, trygg och inflytelserik, och om deras synpunkter bidrar till förändringar i policyer, verksamheter eller organisatorisk praxis.

7.1 Resultatindikatorer

Resultatindikatorer mäter aktivitet, räckvidd och nivåer för delaktighet. De hjälper organisationer att förstå vilka som har varit delaktiga och hur många aktiviteter för delaktighet som har genomförts. Dessa indikatorer samlas in på ett väl avvägt sätt, som undviker att lägga en ytterligare börda på unga omsorgsgivare.

Tabell 2: Resultatindikatorer för delaktighet

Indikator	Exempel
Antal unga omsorgsgivare som deltagit	6 unga omsorgsgivare deltog
Antal organiserade aktiviteter för delaktighet	4 möten, workshoppar eller samråd hölls
Antal involverade organisationer	2 skolor + kommunen
Antal involverade yrkesverksamma	8 medarbetare deltog
Mångfald i delaktigheten	Deltagare från olika åldersgrupper, kön, skolor eller lokala områden
Antal genomförda åtgärder för återkoppling	Sammanfattning delades med deltagarna efter varje aktivitet

7.2 Utfallsindikatorer

Utfallsindikatorer mäter om delaktigheten har gjort någon skillnad för unga omsorgsgivare. De fokuserar på hur unga omsorgsgivare upplever processen och om de känner att deras åsikter har tagits på allvar.

Tabell 3: Utfallsindikatorer för delaktighet

Indikator	Exempel på metod
Unga omsorgsgivare förstår syftet med delaktighet	Kort självbedömning, kort muntlig avstämning
Unga omsorgsgivare känner sig trygga och kan vara delaktiga frivilligt	Enkät efter aktiviteten
Unga omsorgsgivare känner sig hörda	Kort enkät efter aktiviteten, individuellt samtal
Ökad medvetenhet om rättigheter och tillgängligt stöd	Kort självbedömning
Unga omsorgsgivare får snabb och lättillgänglig återkoppling	Uppföljning med deltagarna
Unga omsorgsgivarnas synpunkter nådde den angivna beslutsfattaren eller publiken/mottagaren	Dokumentation av vad som lämnades in, till vem och när
Nöjdhet med processen för delaktighet och vilja att delta igen i delaktighetsaktivitet	Utvärderingsenkät eller återkopplingsformulär

Ett deltagarformulär baserat på dessa indikatorer, grupperat efter Lundys dimensioner, finns i bilaga D. Dessa frågor bör anpassas efter deltagarnas ålder, språk, tillgänglighetsbehov och kommunikationspreferenser.

7.3 Resultat avseende insatser och organisation

Delaktigheten bör inte bara bidra till engagemang utan också till lärande, förbättring och förändring inom organisationerna. Uppföljningen undersöker därför om de unga omsorgsgivarna åsikter och erfarenheter påverkar den professionella verksamheten, insatserna, de organisatoriska rutinerna och beslutsprocesserna. Organisationerna dokumenterar inte bara vad de unga omsorgsgivarna har sagt, utan också hur deras bidrag har beaktats och vilka åtgärder, förbättringar eller förändringar som har blivit resultatet av deras delaktighet.

Resultaten avseende insatser och organisation varierar beroende på vilken typ av organisation som utför implementeringen av delaktighetsmekanismen. De indikatorer som presenteras nedan utgör illustrativa exempel som kan anpassas till olika sammanhang, mål och delaktighetsaktivitet.

Tabell 4: Resultat avseende insatser och organisation

Typ av organisation	Möjliga indikatorer
Skolor, utbildningsinstitutioner	1. Fler unga omsorgsgivare identifieras i skolan. 2. Skolpersonal får utbildning om unga omsorgsgivare och delaktighet. 3. Unga omsorgsgivare tillfrågas om skolans policyer, stödinsatser eller initiativ för välbefinnande. 4. Skolans stödinsatser anpassas utifrån unga omsorgsgivares synpunkter.
Kommuner och lokala myndigheter	5. Unga omsorgsgivare inkluderas i lokala samråds- eller delaktighetsprocesser. 6. Unga omsorgsgivares synpunkter ligger till grund för lokala policyer, planer eller verksamheter. 7. Samarbetet mellan lokala verksamheter som stöder unga omsorgsgivare stärks. 8. Mekanismer för delaktighet för unga omsorgsgivare inrättas eller stärks.
Socialtjänsten	9. Nya rutiner för att identifiera och hänvisa vidare unga omsorgsgivare införs. 10. Fler unga omsorgsgivare hänvisas till lämpliga stödinsatser. 11. Unga omsorgsgivare bidrar till utformningen, genomförandet eller utvärderingen av insatserna. 12. Insatserna anpassas utifrån unga omsorgsgivares synpunkter.

Vårdgivare	13. Vårdpersonal får vägledning eller utbildning i att identifiera unga omsorgsgivare. 14. Informations- och stödvägar anpassas utifrån de unga omsorgsgivarnas synpunkter. 15. Unga omsorgsgivare uppger att de har fått bättre kunskap om tillgängliga hälso- och stödinsatser. 16. Unga omsorgsgivares erfarenheter ligger till grund för planering och förbättring av insatserna.
Civilsamhälles organisationer och lokala föreningar	17. Delaktighetsaktiviteter blir en regelbunden del av organisationernas verksamhet. 18. Unga omsorgsgivare deltar i kamratstöd och delaktighetsaktiviteter. 19. Unga omsorgsgivare får återkoppling om hur deras synpunkter har använts. 20. Påverkansarbete, informationskampanjer eller stödinsatser utformas utifrån de unga omsorgsgivarnas erfarenheter.
Sektorsövergripande resultat	21. Samarbetet mellan skolor, kommuner, socialtjänsten, vårdgivare och civilsamhällesorganisationer stärks. 22. Personalen uppger att de har fått ökad medvetenhet om och förståelse för unga omsorgsgivare. 23. Unga omsorgsgivare upplever att de blir lyssnade på och att de tas på allvar. 24. Organisationer kan visa på exempel på beslut, förbättringar av insatser eller åtgärder som har påverkats av de unga omsorgsgivarnas bidrag.

7.4 Användning av återkoppling för förbättring

En viktig slutsats från Deliverable D3.1 var att unga omsorgsgivare ofta uppmanas att uttrycka sina åsikter men inte alltid får tydlig information om vad som händer därefter. Av denna anledning bör uppföljning och utvärdering innefatta en tydlig återkopplingsprocess. Organisationer bör:

- Dela de viktigaste resultaten från delaktighetsaktiviteten med unga omsorgsgivare i ett tillgängligt och åldersanpassat format;
- Förklara hur deras synpunkter har använts vid beslutsfattande;
- Vara öppna med när förslag inte kan genomföras;
- Identifiera vad som fungerade bra och vad som bör förbättras;
- Anpassa delaktighetsmekanismerna utifrån de unga omsorgsgivarnas återkoppling.

Denna tydliga återkopplingscykel är avgörande för förtroende och ansvarstagande. Den visar unga omsorgsgivare att delaktighet inte är en engångskonsultation eller en symbolisk aktivitet, utan en fortlöpande process genom vilken unga omsorgsgivares synpunkter kan bidra till verkliga förbättringar.

8. Från Ramverk till pilotimplementering

Ramverket beskriver en rad mekanismer för delaktighet som kan anpassas till olika sammanhang och organisatoriska förutsättningar. Det är inte nödvändigt att genomföra alla mekanismer samtidigt. Inom uppgift 3.3, kommer partnerorganisationerna i OUR VOICES att välja ut och anpassa de mekanismer som är bäst lämpade för pilotprojekt, med hänsyn till lokala behov, resurser och stakeholders önskemål.

Tabellen nedan visar vilka typer av organisationer som är mest lämpade att stå som värd för eller leda respektive mekanism. Den är avsedd som en utgångspunkt för urvalet, inte som en fast tilldelning: de flesta mekanismerna kan drivas av mer än en typ av organisation.

Tabell 5: Mekanismer för delaktighet efter typ av organisation

MEKANISM	SKOLA	KOMMUN	NGO
Kamratstödsgrupp	✓	✓	✓
Skolpanel för unga omsorgsgivare	✓		
Rådgivande grupp för unga omsorgsgivare		✓	✓
Digital delaktighet	✓	✓	✓
Befintliga ungdomsstrukturer	✓	✓	

Att välja vad som ska pilottestas

Valet av en pilotmekanism handlar inte bara om organisatorisk kapacitet, utan också om de ungas omsorgsgivarnas behov och möjligheter till meningsfullt inflytande. Tre frågor kan vägleda valet, utan inbördes ordning. Finns det ett konkret beslut och en identifierad publik/mottagare? En mekanism är värd att testas i ett pilotprojekt om den kan ge underlag för ett konkret lokalt beslut och att det finns en beslutsfattare som har gått med på att ta emot resultatet. Utan detta testas pilotprojektet engagemang men inte påverkan. Kan man nå unga omsorgsgivare på ett lyhört sätt i denna miljö och detta sammanhang? Valet av sammanhang hänger ihop med de vägar för att identifiera som finns lokalt, då en mekanism endast kan involvera unga omsorgsgivare som först har blivit identifierade. Skulle en kamratstöds- och delaktighetsgrupp vara till hjälp? När unga omsorgsgivare ännu inte har träffats tidigare i grupp kan mekanism 1 utgöra en grund som möjliggör engagemang i de andra mekanismerna, beroende

på de unga omsorgsgivarnas önskemål, den lokala kontexten och syftet med delaktigheten. Det är ett alternativ bland de fem mekanismerna snarare än ett steg som först måste genomföras.

Vad varje pilotprojekt behöver ha på plats

Innan ett pilotprojekt inleds bör de förutsättningar som anges i bilaga A vara uppfyllda. Dessa omfattar: Ett tryggt och lyhört erkännande, uppsökande arbete och möjligheter till egenanmälan och en identifieringsväg som gör att rekryteringen inte begränsas till de som redan är kända; en utsedd beslutsfattare eller publik/mottagare; en utbildad, pålitlig vuxen; tydliga skyddsåtgärder för den unga, familjen och organisationen; tidsplanering som är förenlig med skolsituation och omsorgsansvar; samt en återkopplingsprocess som planeras redan från början. Dessa förutsättningar bidrar till att säkerställa att mekanismerna inte bara är genomförbara i teorin, utan är tillgängliga och meningsfulla och praktiskt möjliggör att unga omsorgsgivares synpunkter omvandlas till konkreta åtgärder.

Anpassning till den nationella kontexten

Implementeringen av pilotprojekt kommer att genomföras i Bulgarien, Belgien och Italien. Varje partner kommer att anpassa de valda mekanismerna till lokala strukturer, språk och befintliga organ för delaktighet. Varje pilotprojekt definierar sin specifika målgrupp och omsorgssituationer utifrån det nationella sammanhanget, samtidigt som varje verksamhet håller sig inom projektets överenskomna definition av unga omsorgsgivare, vilket är barn och ungdomar under 18 år. På så sätt säkerställs enhetlighet och jämförbarhet mellan pilotprojekten, samtidigt som det möjliggör kontextspecifika rekryterings- och skyddsåtgärder. Detta gör att mekanismerna förblir jämförbara mellan länderna samtidigt som man respekterar skillnader i hur unga omsorgsgivare definieras och stöds.

Testning, återkoppling och vidareutveckling

Pilotprojekten ska undersöka vilka mekanismer som fungerar bäst i respektive sammanhang och identifiera vad som behöver vidareutvecklas. Varje pilotprojekt använder den metod för uppföljning och utvärdering som beskrivs i avsnitt 7 samt utvärderingsformuläret för delaktighet i bilaga D, så att pilotprojekten i de olika länderna mäter samma saker: om unga omsorgsgivare nåddes (identifiering), om delaktigheten var trygg och meningsfullt (Utrymme och Röst), om de verkligen blev hörda (Publik/Mottagare) och om deras synpunkter ledde till förändring (Inflytande). Varje pilotprojekt samlar in feedback från berörda stakeholders, däribland pedagoger, socialarbetare, vårdgivare, ungdomsarbetare och, i förekommande fall, civilsamhällesorganisationer som arbetar med barn och ungdomar. Erfarenheterna

dokumenteras i rapporterna om pilotprojektens implementering (D3.3) och används för en vidareutvecklad uppsättning mekanismer.

Testning av överförbarhet

Pilotprojekten utgör också en möjlighet att testa i vilken utsträckning Ramverket kan överföras till andra grupper än unga omsorgsgivare. Dess underliggande tillvägagångssätt – att identifiera en dold grupp, minska hinder för tillgänglighet och synliggörande samt skapa förutsättningar för meningsfull delaktighet för unga omsorgsgivare inom alla Lundys fyra dimensioner – kan även vara användbart vid arbete med andra barn i utsatta familjesituationer och med socialt utsatta grupper. I linje med uppgift 3.3 bör denna bredare överförbarhet därför behandlas som en hypotes som ska undersökas genom pilotprojekten, snarare än att antas på förhand.

9. Rekommendationer

Tabell 6: Rekommendationer från stakeholdergrupper

För skolor	• Inför en lyhörd och konsekvent identifiering av unga omsorgsgivare, utbilda berörd personal i att känna igen omsorgsansvar och utse en utbildad och tillgänglig kontaktperson för unga omsorgsgivare. • Säkerställ att identifieringen är frivillig, konfidentiell och icke-stigmatiserande. • Erbjud flexibelt pedagogiskt stöd och möjligheter till trygg delaktighet. • Involvera unga omsorgsgivare i utformningen av skolans policyer och ge återkoppling på hur deras synpunkter påverkar beslut.
För kommuner	• Integrera unga omsorgsgivare i befintliga strukturer för ungdomsdelaktighet och samråd i stället för att skapa parallella mekanismer, se till att unga omsorgsgivare kan vara delaktiga på ett säkert och flexibelt sätt utan att behöva avslöja sin roll som omsorgsgivare offentligt. • Inrätta särskilda mekanismer för delaktighet där befintliga strukturer inte på ett adekvat sätt kan tillgodose de unga omsorgsgivarnas situation. • Främja och stärk samordnade insatser mellan utbildningssektorn, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och lokala organisationer, samt genomför medvetandehöjande åtgärder och skapa utbildningsinsatser för kommunpersonal om hur man känner igen unga omsorgsgivares omsorgsansvar. • Tillhandahåll praktiskt stöd, tillräckliga resurser och tydlig ansvarsfördelning så att delaktigheten blir varaktig. • Se till att lokala beslutsfattare tar hänsyn till de unga omsorgsgivarnas rekommendationer. • Informera unga omsorgsgivare om besluten.
För berörda verksamheter	• Utbilda yrkesverksamma i att känna igen unga omsorgsgivare och förstå deras specifika behov. Utbildningen bör ta upp varför unga omsorgsgivare kan tveka att berätta om sin situation, att det bland annat kan bero på oro för vilka konsekvenser detta kan få för deras familj. Yrkesverksamma bör ha förmågan att betrakta en omsorgsroll som information om en familjs behov av stöd snarare än som ett problem i sig, och att vara tydliga med vad som händer med

	den information som unga omsorgsgivare delar med sig av, samt att involvera dem i beslut om vidare steg. • Integrera unga omsorgsgivares delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av insatser. • Erbjud unga omsorgsgivare olika och tillgängliga sätt att uttrycka sina åsikter. • Se till att delaktigheten är frivillig, konfidentiell och stöds av vuxna som de litar på.
För civil-samhälles-org.	• Erbjud säkra och tillgängliga möjligheter till kamratstöd samt delaktighet med låg tröskel. • Erbjud flexibla delaktighetsmetoder, inklusive digitala och kreativa metoder. • Stärk unga omsorgsgivare så att de kan engagera sig i påverkansarbete och medvetandehöjande insatser. • Samarbeta med offentliga verksamheter och se till att deltagarna får meningsfull återkoppling. • Se till att berörd personal och volontärer har de verktyg som krävs för att känna igen unga omsorgsgivare och agera på lämpligt sätt.
För nationella myndigheter	• Erkänn unga omsorgsgivare officiellt i nationell lagstiftning och policyer. • Utveckla nationella riktlinjer för identifiering, delaktighet och skyddsåtgärder över sektorsgränserna. • Tillhandahåll hållbar finansiering för initiativ som stöder unga omsorgsgivare och främjar deras delaktighet. • Övervaka framstegen genom implementeringen av den europeiska barngarantin och andra relevanta nationella strategier.

Referenser

Europarådet. (2012). Ministerkommitténs rekommendation CM/Rec(2012)2 till medlemsstaterna om delaktighet för barn och ungdomar under 18 år.
<https://search.coe.int/cm>

Europeiska unionens råd. (2021). Rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti. Europeiska unionens officiella tidning, L 223, 14–23. <https://rm.coe.int/09000016805cb0ca>

Di Gessa, G., Xue, B., Lacey, R., & McMunn, A. (2022). Unga omsorgsgivare i Storbritannien: Nya rön från den brittiska longitudinella hushållsstudien. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(21), 14076.
<https://doi.org/10.3390/ijerph192114076>

Europeiska kommissionen. (u.å.). EU:s plattform för barns delaktighet. https://eu-for-children.europa.eu/eu-childrens-participation-platform_en

Europaparlamentet. (2024). Situationen för unga omsorgsgivare i Europa (PE 754.204). Avdelningen för ekonomi, vetenskap och livskvalitet.
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2024/754204/IPOL_IDA\(2024\)754204_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2024/754204/IPOL_IDA(2024)754204_EN.pdf)

Europeiska kommissionen. (2026). *Lundy-modellen för barns delaktighet*. EU:s plattform för barns delaktighet. https://eu-for-children.europa.eu/about/lundy-model_en

Hub na nÓg. (2026). *Resurser om Lundy-modellen*. <https://hubnanog.ie/lundy-model-resources/>

Kalvesmaki, A. F., Miller, K. E. M., Armstrong-Carter, E., Lewis, F., Shih, R. A., Olson, E., & Kavanaugh, M. S. (2025). Utmaningen att identifiera unga omsorgsgivare i USA: Hur delstatslagar utsätter familjer för risken att splittras. *International Journal of Care and Caring*, 9(1), 188–195.
<https://doi.org/10.1332/23978821Y2024D000000082>

Letelier, A., McMunn, A., McGowan, A., Neale, B., & Lacey, R. (2024). Att förstå unga omsorgsföräldrar i Storbritannien före och efter covid-19: Förekomst, korrelat och insikter från tre brittiska longitudinella undersökningar. *Children and Youth Services Review*, 166, 108009. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.108009>

Lundy, L. (2007). "Röst" räcker inte: En konceptualisering av artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter. *British Educational Research Journal*, 33(6), 927–942, tillgänglig på: <https://doi.org/10.1080/01411920701657033>

Neumeister, E., Jones, N., Guglielmi, S., Othman, S., & Youssef, S. (2024). Delaktighetsbaserad forskning med ungdomar: En verktygslåda. Kön och tonårstid: Globala rön och investeringsplanen för tonårsflickor. https://gage.odi.org/wp-content/uploads/2024/11/PARToolkit-2024_updated-1.pdf

OUR VOICES. (2025). Rapport om brister och ojämlikheter i mekanismer för barns delaktighet [Del 2.1]. CERV-projekt GA 101190125.

OUR VOICES. (2025). Minimistandarder för stöd till unga omsorgsgivare och barns delaktighet [Deliverable D2.2]. CERV-projekt GA 101190125.

OUR VOICES. (2026). Rapport om samråd med intressenter [Deliverable D3.1]. CERV-projekt GA 101190125.

Phelps, D. (2017). Unga omsorgsgivares röster i policy och praktik. *Social Inclusion*, 5(3), 113–121. <https://doi.org/10.17645/si.v5i3.965>

Reupert, A. E., Foster, K. N., Chen, L., & Maybery, D. (2026). Unga omsorgsgivares erfarenheter i skolan: En kvalitativ systematisk översikt. *Review of Educational Research*. Förhandspublicering online. <https://doi.org/10.3102/00346543261455292>

Sheffield Young Carers, Gloucestershire Young Carers, & University of Gloucestershire. (2025). Participation and power: Sharing stories safely. A toolkit to promote ethical and meaningful co-production with young carers. [https://static1.squarespace.com/static/57346ed2b09f95483e17ce54/t/684a8cbad613434e4ed87c1b/1749716163503/Unga omsorgsgivare+Delaktighet+Toolkit+2025+%284%29.pdf](https://static1.squarespace.com/static/57346ed2b09f95483e17ce54/t/684a8cbad613434e4ed87c1b/1749716163503/Unga+omsorgsgivare+Delaktighet+Toolkit+2025+%284%29.pdf)

Förenta nationerna. (1989). Konventionen om barnets rättigheter. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>

FN:s kommitté för barnets rättigheter. (2009). Allmän kommentar nr 12 (2009): Barnets rätt att bli hörd (CRC/C/GC/12). <https://docs.un.org/en/CRC/C/GC/12>

Young Carers National Voice. (2025a). Kampanj för erkännande av unga omsorgsgivare i ramverken för skolinspektioner. <https://www.ycnv.org.uk/our-campaigns>

Young Carers National Voice. (2025b). Checklista för skolor om unga omsorgsgivare och verktyg för tidig identifiering. <https://www.ycnv.org.uk/resources/young-carer-school-checklist>

YouPart. (u.å.). Digital verktygslåda för ungdomars delaktighet. <https://youpart.suedwind.at/digitaltoolkit-en/>

YouthMetre. (n.d.). Youth participation, the YouthMetre approach. <https://youthmetre.eu/youth-participation/>

Bilagor

Bilagorna är praktiska mallar som tagits fram för detta Ramverk. Mallarna bygger på förutsättningarna i avsnitt 4, profilerna för delaktighetsmekanismerna i avsnitt 5 och de praktiska stegen för implementeringen i avsnitt 6, och omvandlar dessa till ett användbart format. De utgör utgångspunkter som ska anpassas till lokala strukturer och styrning, de är inte föreskrifter, och de är avsedda att testas och revideras genom pilotprojekten.

Bilaga A: Checklista för beredskap

Innan en organisation beslutar sig för en viss mekanism bör den kunna svara ja på var och en av följande frågor. Ett nej är inte en anledning att avstå från mekanismen, men det visar vad som först måste finnas på plats.

- Finns det en utsedd beslutsfattare eller publik/mottagare som åtagit sig att ta emot och bemöta synpunkter?
- Finns det identifieringsvägar på plats, inklusive konfidentiell egenanmälan, så att rekryteringen inte begränsas?
- Har unga omsorgsgivare själva tillfrågats om huruvida denna mekanism passar dem, och finns det en möjlighet för dem att säga att den inte gör det?
- Finns det en utbildad, pålitlig vuxen tillgänglig före, under och efter?
- Finns det fastställda skyddsåtgärder för den unga, dennes familj och organisationen?
- Passar tidpunkten ihop med skolsituationen och omsorgsansvaret? Finns det ett alternativ som innebär liten belastning eller som är tidsberoende?
- Är samtycket frivilligt, informerat och återkalleligt, med ärlig information om begränsningar gällande att ta bort material som delats online?
- Finns det en återkopplingsprocess, ett "du sa, vi gjorde", planerad redan från början?

Dessa förutsättningar är hämtade från avsnitt 4–6 i detta Ramverk.

Bilaga B: Exempel på uppdragsbeskrivning för en rådgivande grupp för unga omsorgsgivare

Denna mall stöder mekanism 3. Organisationer kan anpassa formuleringarna till sina egna styrningsstrukturer.

Syfte. Den rådgivande gruppen involverar unga omsorgsgivare i planeringen, genomförandet och utvärderingen av en definierad lokal policy eller insats och ger dem en väg in till en beslutsfattare med befogenhet att agera.

Beslut den bidrar till och utsedd beslutsfattare. Ange det specifika beslut som gruppen ger underlag till och namnge den tjänsteperson som har befogenhet att fatta beslut, till exempel en folkvald fullmäktigeledamot med ansvar för ungdomsfrågor, välfärd eller familjefrågor, eller chefen för den berörda avdelningen. Dokumentera att denna person, innan rekryteringen inleds, har gått med på att ta emot gruppens synpunkter och att respondera på dem.

Medlemskap och rekrytering. En liten grupp, till exempel sex till tio unga omsorgsgivare, som rekryteras via skolan, samarbetspartner inom hälso- och socialvården, via en kamratgrupp och via konfidentiell egenanmälan, så att medlemskapet spänner över en mångfald av unga omsorgsgivare och inte begränsas till dem som redan har gott självförtroende eller redan är kända av verksamheterna.

Mötesfrekvens. Ett förutsägbart schema som inte innebär stor belastning, till exempel ett kort möte per termin, vid tidpunkter som passar utifrån skolsituation och omsorgsansvar, med en tidsoberoende kanal att dela sina synpunkter för medlemmar som inte kan delta personligen.

Stöd och skyddsåtgärder. Tillgång till en utbildad, pålitlig vuxen före, under och efter varje möte. Skyddsåtgärder för den unga, familjen och organisationen. Frivilligt, informerat och återkalleligt samtycke.

Roller och synlighet. Deltagarna väljer själva hur synliga de vill vara samt vilka roller de vill ha bakom kulisserna, och kan även ta upp frågor som de har samlat in från andra unga omsorgsgivare och inte enbart utgå från sina egna erfarenheter. Valet av roll ligger hos den unga omsorgsgivaren och kan ändras från en aktivitet till en annan.

Återkoppling. Ett svar av typen "ni sa, vi gjorde" från den utsedda beslutsfattaren inom en överenskommen tidsperiod, med en ärlig förklaring när synpunkter inte kan följas upp.

Utvärdering. Ett datum för att utvärdera gruppens syfte, medlemskap och effekt. Återrapportering till medlemmarna vad utvärderingen visade ska ske.

Bilaga C: Exempel på mötesagenda (en session)

Denna dagordning är avsedd för ett möte i en kommunal rådgivande grupp (mekanism 3) och tar cirka 100 minuter.

Punkt	Tid	Kommentarer
Välkomsthälsning och incheckning	10 min	En kort, avslappnad inledning. Mat och tid för informella samtal är viktigt för en trött grupp som har ont om tid.
Grundregler och sekretess	5 min	Kom överens om vad som får delas och vad som ska stanna i rummet. Påminn deltagarna om att de kan delta utan att avslöja personliga detaljer om sitt omsorgsansvar.
Uppvärmning	10 min	En kreativ aktivitet eller en övning i par som gör det lättare att börja prata.
Frågan och det beslut som den bidrar till att fatta	15 min	Informera deltagarna om det aktuella beslutet, de realistiska påverkansfaktorerna och tidsramen, i klarspråk och utan jargong.
Strukturerad diskussion och prioritering	30 min	Deltagarna fastställer prioriteringar och utarbetar rekommendationer med stöd av en moderator. Deltagarna kan ta upp frågor som de har samlat in från andra unga omsorgsgivare, inte bara sin egen historia.
Enas om rekommendationer	10 min	Bekräfta gruppens viktigaste budskap till beslutsfattaren.

Punkt	Tid	Kommentarer
Vad händer härnäst	10 min	Förklara när och hur ett svar kommer att ges, och vem som kommer att lämna det.
Avslut	10 min	Tid för enskilda samtal med en vuxen som deltagaren litar på, om det behövs.

Anpassa dagordningen. För en skolpanel med unga omsorgsgivare (mekanism 2), som sammanträder under skoltid och hålls kort, kan samma struktur komprimeras till ungefär en lektionsperiod genom att förkorta alla punkter, så som inledningen, diskussionen och avslutningen. Två punkter bör inte utelämnas i någon av versionerna: *grundreglerna* som fastställer att delaktighet inte kräver att man avslöjar sin situation och *vad som händer härnäst*, vilket är det som skiljer delaktighet från samråd.

Bilaga D: Utvärderingsformulär för delaktighet (kopplat till Lundy)

Detta formulär utgör den del av utvärderingen som riktar sig till deltagarna. Frågorna motsvarar de utfallsindikatorer i avsnitt 7 som endast deltagare kan besvara, grupperade efter dimensionerna i Lundys modell (Lundy, 2007). Dimensionernas benämningar i den vänstra kolumnen är avsedda för den organisation som analyserar svaren och visas inte för deltagarna. Den version som delas ut till barn och ungdomar innehåller endast påståendena. Förutom Lundys dimensioner utvärderar formuläret även trygghet som en viktig del av delaktigheten. Organisationer som efterfrågar en mer omfattande uppsättning Lundy-baserade verktyg, inklusive checklistor och mallar för planering och utvärdering av delaktighet, kommer att finna Hub na nÓgs nationella ramverk för delaktighet till stor hjälp. Det har översatts till alla EU-språk och finns tillgängligt via EU:s plattform för barns delaktighet (Hub na nÓg, 2026; Europeiska kommissionen, 2026).

Kryssa i den ruta som passar bäst. Du kan hoppa över vilken fråga som helst.

**(Lundys
dimensioner
och säkerhet)**

Frågor

Håller med

Vet inte

**Håller inte
med**

Utrymme

Jag hade en verklig möjlighet
att delta

☐☐☐

Tid och plats passade mig

☐☐☐

Röst

Jag kunde säga vad jag tycker,
på mitt eget sätt

☐☐☐

Jag fick det stöd jag behövde
för att kunna delta

☐☐☐

Publik/

Mottagare

Jag kände mig lyssnad på

☐☐☐

Mina åsikter togs på allvar

☐☐☐

Inflytande

Jag förstod vad som skulle
hända härnäst

☐☐☐

Jag har sett, eller förväntar mig
att se, att mitt bidrag gör
skillnad

☐☐☐

Säkerhet

Jag kände mig trygg och
respekterad

☐☐☐

Jag skulle delta igen

☐☐☐

Finns det något du skulle vilja ändra på gällande upplägget?

Uppföljning, ställs enskilt (till exempel tre till sex månader senare)

Ledde dina synpunkter till någon förändring? ☐ Ja ☐ Delvis ☐ Nej ☐ Jag vet inte

Frågorna kan anpassas efter deltagarnas ålder, språk, tillgänglighetsbehov och kommunikationspreferenser, samt kan besvaras på en mer övergripande nivå eller i samtal i stället för via formulär. Om en ung person föredrar att svara muntligt så fungerar samma frågor.

